

Waterspiegel

Opinieblad van de Vereniging van waterbedrijven in Nederland (Vewin)

'Volop aandacht voor waterkwaliteit'

Henk Leenders
'Natuur en drinkwater hand in hand'

'Overal kraanwater graag'
Gratis kraanwater op zomerfestivals

 Vewin

18de jaargang, nummer 4
oktober 2015

Colofon

Waterspiegel is een periodieke uitgave van Vewin, de Vereniging van waterbedrijven in Nederland. Waterspiegel brengt nieuws, achtergronden en opinies uit de wereld van (drink)water en aanverwante sectoren.

WWW.VEWIN.NL

UITGEVER

Philip Reedijk, Maas Communicatie
Maaskade 38, 3071 NB Rotterdam,
010 – 404 80 41,
www.maascommunicatie.nl

HOOFDREDACTEUR

Arjen Frentz, frentz@vewin.nl

REDACTIE

Renée Bergkamp, Arjen Frentz,
Amarins Komduur, Philip Reedijk

EINDREDACTIE

Philip Reedijk,
philip@maascommunicatie.nl

FOTOGRAFIE EN ILLUSTRATIES

Van Beek Images, Maas Communicatie/Tom Pilzecker,
Bart Versteeg, Rufus de Vries,
Rijkswaterstaat, Brabant Water,
Dunea, Evides, PWN, Vitens,
Waternet, WBG, WMD, WML

ABONNEMENTEN

Waterspiegel wordt gratis toegezonden aan mensen die beroepsmatig betrokken zijn bij de watersector. Adreswijzigingen kunnen worden gericht aan Vewin, Postbus 90611, 2509 LP Den Haag. Verzoeken om een abonnement zijn ter beoordeling van de hoofdredactie: redactiewaterspiegel@vewin.nl.

Artikelen uit deze uitgave mogen worden overgenomen na toestemming van de uitgever. De gebruikte foto's zijn bedoeld als illustratie en hoeven niet de beschreven situatie letterlijk weer te geven. De redactie heeft zijn uiterste best gedaan om alle copyright-houders van gebruikt beeldmateriaal op te sporen. Indien u meent dat u rechthebbende bent, kunt u zich bij ons melden.

Waterspiegel wordt verzonden in een seal van biofolie. Deze mat-transparante folie is binnen 90 dagen volledig composteerbaar en mag dus in de GFT-bak. Biofolie is gemaakt van de reststoffen van maïsproducten en aardappelzetmeel.

Samenhangende aanpak waterkwaliteit

Peter Heij (directeur-generaal Ruimte en Water, ministerie van IenM) en Jan Busstra (hoofd Waterkwaliteit, ministerie van IenM) vertellen over de samenwerking tussen de verschillende stakeholders en de rol van het ministerie rondom de samenhangende aanpak voor verbetering van de waterkwaliteit, naar aanleiding van de Verklaring van Amersfoort.

Waterkwaliteit in de praktijk

Rijkswaterstaat is belast met het beheren en ontwikkelen van de rijkswegen, de rijksvaarwegen en de rijkswateren. Waterspiegel vroeg directeur Veiligheid en Watergebruik Roeland Allewijn en senior adviseur Waterkwaliteit John Hin naar de verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat in het waterbeheer, en specifiek op het terrein van de waterkwaliteit.

Waterketenpartners zoeken elkaar op

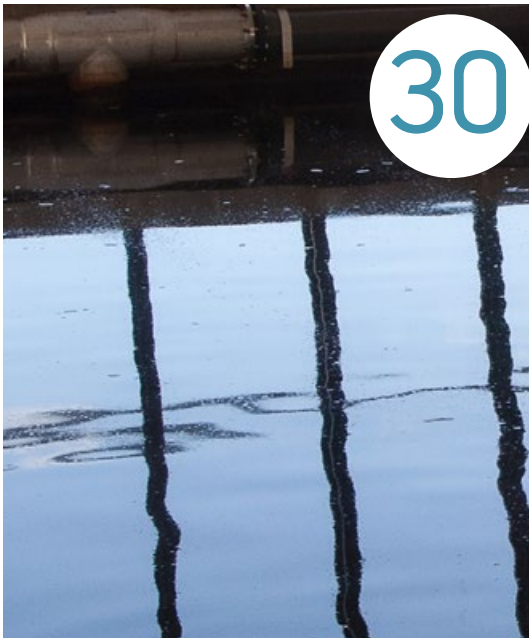
In het kader van de toenemende samenwerking in de waterketen in het kader van het Bestuursakkoord Water haken steeds meer drinkwaterbedrijven regionaal aan bij de waterschappen en gemeenten. Op gezamenlijke themabijeenkomsten worden succesvolle samenwerkingen gepresenteerd en ook is een Kanskaart Waterketen ontwikkeld.

26

Aanpak gewasbestrijdingsmiddelen

Voor de drinkwatersector is het essentieel om de kwaliteit van ons grond- en oppervlaktewater te borgen en te verbeteren. Een belangrijke partner in dit traject is de Nederlandse land- en tuinbouwsector. Kees van Rooijen, beleidsadviseur water bij LTO, geeft zijn visie over verbetering van de waterkwaliteit.

30

Stelling: bronaanpak medicijnen

Carla Dik-Faber (woordvoerder Water, Tweede Kamerfractie ChristenUnie), Armand Voorschuur (senior beleidsadviseur Nefarma) en Walter van der Meer (directeur Oasen, voorzitter Vewinstuurgroep Waterkwaliteit) reageren op de stelling: 'Het is essentieel dat er een bronaanpak komt voor medicijnresten'.

32

Invoeringsregeling Omgevingswet

Eind 2014 is Co Verdaas aangesteld als bestuurlijk verkenner voor de implementatie van de Omgevingswet. Onder zijn leiding is toegewerkt naar een bestuursakkoord waarin het rijk, de VNG, het IPO en de UvW afspraken hebben gemaakt over de invoering van de Omgevingswet. Hoe ziet hij deze laatste fase vóór de inwerkingtreding van de wet?

Schaliegaswinning is risico voor drinkwater

Bij de winning van schaliegas zijn risico's voor de drinkwatervoorziening niet uit te sluiten. Dat is de belangrijkste conclusie van een onderzoek dat KWR uitvoerde. Het onderzoeksrapport is op 9 september jl. in Nieuwspoort aangeboden aan de voorzitter van de Vaste Kamercommissie voor IenM, Tjeerd van Dekken.

Vewin maakt zich zorgen over de risico's van eventuele schaliegaswinning voor het grondwater, de bron voor 60% van het Nederlandse drinkwater. Drinkwater moet aan zeer hoge kwaliteitseisen voldoen en verontreinigingen kunnen grondwater langdurig onbruikbaar maken. Bij de bescherming van grondwater moet het voorzorgsprincipe daarom leidend zijn.

Bij winning van schaliegas is sprake van zeer grote aantallen boringen, die gepaard gaan met grootschalige aan- en afvoer van chemicaliën en afvalwater. De kans dat er dan iets misgaat, is groot. Een eenmaal opgetreden, kan een verontreiniging grote effecten hebben. De grondwaterbronnen kunnen zeer lange tijd (of voor altijd) ongeschikt worden om er drinkwater uit te bereiden.

Schaliegas en veilig drinkwater

De drinkwaterbedrijven willen die risico's niet lopen. Bij monde van Guïljo van Nuland, directeur van Brabant Water, vroeg de sector tijdens deze bijeenkomst de aanwezige Kamerleden om een verbod op schaliegaswinning in gebieden voor de drinkwatervoorziening, zoals grondwaterbeschermingsgebieden, intrekgebieden, boringvrije zones en strategische reserves. Wet- en regelgeving (Mijnbouwwet en Structuurvisie Ondergrond) moet daarvoor worden aangepast. In overige, niet-uitgesloten gebieden moet altijd de kwaliteit van het grondwater, zowel diep als ondiep, gemonitord worden. Lutz Jacobi (PvdA) pleitte in dit kader om heel Nederland aan te wijzen als drinkwaterwinningsgebied, analoog aan de situatie in Duitsland.

Onderzoeksresultaten

Prof. Annemarie van Wezel van KWR presenteerde haar onderzoek naar faalkansen, ef-

fecten, risico's en de manier van monitoring bij het boren naar schaliegas. In de VS wordt geschat dat het aantal schaliegasputten met gaslekage op termijn kan oplopen tot 40%.

Er is ook gekeken hoe vaak in de Verenigde Staten vermorsingen en lekkages voorkomen. In maximaal 4% van de gevallen blijkt boorvloeistof, olie of vervuild water te worden gemorst. Bij blowouts (ongecontroleerd vrijkomen van gassen en/of vloeistoffen) kunnen zelfs miljoenen liters vervuild water in het grondwater terechtkomen. Ook in de boorputten kan het volgens KWR misgaan, wanneer de cementering van de buiswand niet goed is. De vervuiling bij boorputten blijkt zich in ongeveer 2% van de gevallen voor te doen. Hoewel de percentages relatief laag zijn, zijn de gevolgen voor de drinkwatervoorziening mogelijk groot.

Monitoring uitbreiden

Van Wezel komt tot de conclusie dat via monitoring beter moet worden gekeken of verontreiniging van het grondwater optreedt. De huidige manier van monitoren

van grondwater bij booractiviteiten is nog onvoldoende. De monitoring richt zich nu alleen op verontreinigingen die ontstaan aan het maaiveld, zoals vermorsingen. Om te kunnen bepalen of er door schaliegaswinning verontreinigingen zijn opgetreden, zijn ook nulmetingen nodig. Verder moet ook in het diepere, voor de drinkwatervoorziening relevante grondwater gekeken worden of er geen lekkages vanuit de boorputten zijn opgetreden. En ook na sluiting van de putten blijft monitoring noodzakelijk. Daarom wil Vewin dat de eisen voor monitoring in de Mijnbouwwet vastgelegd worden.

Lieve Declercq (Vitens), Walter van der Meer (Oasen) en Guïljo van Nuland (Brabant Water) overhandigden het KWR-rapport namens de gehele drinkwatersector aan de voorzitter van de Vaste Kamercommissie voor IenM, Tjeerd van Dekken. Deze beloofde ervoor te zorgen dat alle woordvoerders op betrokken beleidsterreinen, zoals water, energie, milieu, een exemplaar van het rapport in handen krijgen.

In elke Waterspiegel vragen wij een gastcolumnist zijn of haar visie te geven op een actueel thema.

Water en verkeer

Verkeer is overal. Op het land, in de lucht en op het water. Verkeersregels gelden overal. Daarbij wordt veel overgelaten aan de eigen verantwoordelijkheid die van mensen wordt verwacht. Veilig Verkeer Nederland richt zich vanuit haar missie 'Iedereen over straat' vooral op het bereiken van een positief verkeersgedrag bij verkeersdeelnemers. Van jong tot oud! Logisch, omdat de meeste verkeersongevallen nog steeds ontstaan als gevolg van menselijk falen.

Het weer heeft invloed op het verkeer. Wanneer het regent en er sprake is van natte wegen en slecht zicht, ontstaan er plotseling ongevallen. Speciaal asfalt, ook wel zoab genoemd, zorgt ervoor dat het water zich niet kan verzamelen, zodat er geen grote plassen kunnen ontstaan op de wegen. Per jaar overlijden in ons waterrijke landje ruim 30 mensen aan hun verwondingen of door verdrinking, nadat zij met hun auto te water zijn geraakt. In veel gevallen blijkt dat de elektrische raambediening meteen na het te water raken niet meer betrouwbaar is. Ramen zijn dan niet meer of niet goed meer te openen. Het devies bij te water raken is dan ook dat men direct de auto moet verlaten, nadat met een noodhamer de zijruit met een flinke tik op een hoek is stukgeslagen.

Op zeer jonge leeftijd leren we in ons land al zwemmen. En dat is maar goed ook, omdat het water overal om ons heen is. Daarmee behalen we na het veterdiploma een van onze eerste diploma's. Gevolgd door het VVN Verkeersexamen in groep 7. Nederland leeft met het water. We hebben zelfs watermanagement en we zijn er trots op de techniek te beheersen om wereldwijd van water land te maken. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu droeg nog niet zolang geleden de naam Verkeer en Waterstaat. Al met al hebben wij veel met water. En dat is nog lang niet alles! Ons eigen lichaam bestaat er voor 75% uit. Slechts 25% is vaste stof. De mens heeft dagelijks een hoeveelheid water nodig. Water is belangrijk voor de opname van voedingsstoffen, het verwerken van afval, cellactiviteiten en alles wat nodig is om in leven te blijven. Water drinken is zelfs essentieel om ziektes te voorkomen en jezelf goed te voelen. Waterzuiltjes in grote pretparken staan er dan ook niet voor niets.

Laten we water eens relateren aan een bewuste en alerte verkeersdeelname. Uit onderzoek in 2013 van de Universiteit van East London blijkt dat het drinken van water een positieve invloed heeft op de reactiesnelheid van mensen. Na het drinken van een glas water reageren mensen tot 14% sneller bij een cognitieve taak. Het effect is het sterkst bij mensen die veel dorst hebben. Daarmee is volgens de onderzoekers aangetoond dat milde uitdroging een grote invloed heeft op de cognitieve prestaties van mensen. Het meenemen van flesjes drinkwater tijdens een lange autorit is dus zeker geen overbodige luxe.

Column

Felix Cohen
Directeur Veilig Verkeer Nederland (VVN)

Peter Heij en Jan Busstra, IenM

Op weg naar een samenhangende aanpak van de waterkwaliteit

‘Schoon water is van grote waarde voor natuur, leefomgeving en economie. Het is de directe randvoorwaarde voor een betrouwbare drinkwatervoorziening en daarmee een pijler voor de volksgezondheid.’ Met deze woorden begint de Verklaring van Amersfoort, op 27 mei jl. ondertekend door deelnemers vanuit de rijksoverheid, de provincies, waterschappen, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

De betrokken stakeholders hebben voorafgaand aan de ondertekening van de Verklaring van Amersfoort met elkaar gesproken over de opgave voor schoon en voldoende water. Alle partijen zijn het er over eens dat schoon water van grote waarde is voor natuur, leefomgeving en economie. Tijdens deze conferentie is nog duidelijker geworden dat samenwerking de beslissende factor is bij het werken

aan schoon water. Er is geconcludeerd dat de waterdoelen alleen gehaald kunnen worden als alle partijen hun bijdrage leveren. Daarom hebben de stakeholders hun ambities, verwachtingen en plannen voor de aanpak van deze opgave in deze verklaring gebundeld.

In de verklaring staat te lezen dat waterschappen, provincies, Rijkswaterstaat, de ministeries, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en burgers allemaal hun eigen rollen en verantwoordelijkheden hebben, die als een soort puzzel in elkaar passen. De Verklaring van Amersfoort geeft een beeld van de individuele puzzelstukjes; elke partij geeft aan welke intenties ze heeft en welke rol ze heeft in de gezamenlijke aanpak.

Aan Peter Heij (directeur-generaal Ruimte en Water, ministerie van IenM) en Jan Busstra (hoofd Waterkwaliteit, ministerie van IenM) vroegen wij hoe volgens hen de samenwerking momenteel verloopt en of er nog verbeteringen mogelijk zijn.

Heij: 'Er gebeurt veel op het gebied van waterkwaliteit, een complex onderwerp met veel actoren, verantwoordelijkheden, beïnvloedende factoren en betrokkenen. De Nederlandse waterkwaliteit in brede zin is de afgelopen decennia flink verbeterd, maar we zijn er nog niet. We werken samen toe naar een goede waterkwaliteit in 2027, zoals de KRW van ons verlangt. Dat gebeurt eigenlijk in drie grote clusters: inrichtingsmaatregelen, nutriënten/gewasbeschermingsmiddelen, en nieuwe stoffen. Daarbij geldt ook: hoe meer actoren en hoe diffuser het probleem, des te ingewikkelder de oplossing. Denk bijvoorbeeld aan medicijnresten in het oppervlaktewater. Daarnaast zijn we bezig met de routekaart voor een nieuw Nationaal Waterplan, dat ook de nodige decentrale plannen en concrete, regionale maatregelen kent. Daarom leek het verstandig om alle betrokken partijen aan te spreken over wederzijdse verwachtingen, wensen en mogelijkheden. Dat heeft de Verklaring van Amersfoort opgeleverd, die de minister ook heeft gebruikt in het AO Water van eind juni, om de samenhang tussen de waterkwaliteit en de zoetwaterproblematiek te duiden.'

Heij: 'In grote lijnen verloopt de samenwerking tussen de ondertekenende partijen volgens ons prima, maar er is op kruispunten wel wat ruimte voor verbetering. De bestuurlijke besluitvorming vindt plaats in de nationale Stuurgroep Water, terwijl de regionale overleggen van provincies, waterschappen en gemeenten het beleid voorbereiden en – na vaststelling – uitwerken.' Busstra vult hem

aan: 'We hebben nu afgesproken dat we in de decentrale beleidsvoorbereiding gaan zorgen voor meer samenhang tussen zoetwatervoorziening en waterkwaliteit. Dat betekent kort gezegd dat de mensen met die portefeuilles meer met elkaar in contact zullen treden, waardoor de wederzijdse invalshoeken en belangen beter en integraal worden meegenomen richting de landelijke Stuurgroep.'

Busstra vervolgt: 'In 2009 is een aantal regionale bestuurlijke overleggen georganiseerd in het kader van de KRW. Mede onder invloed van de discussie binnen het Deltaprogramma over de verwevenheid van zoetwatervoorziening en waterkwaliteit, hebben enkele decentrale overleggen besloten 'back-to-back' over deze onderwerpen te vergaderen. Navolging van dit regionale initiatief van onder meer het Overleg Rijn-Oost wordt inmiddels op nationaal niveau besproken, in relatie tot het Bestuurlijk Platform Zoetwater. Dit sluit ook aan op de wens die de Tweede Kamer op dit vlak heeft geuit.'

Heij: 'Samenwerking is van eminent belang, maar er zullen ook altijd discussies zijn en keuzen gemaakt moeten worden. We zitten in Nederland dicht op elkaar, waardoor de watervraagstukken hier snel complexer zijn dan in andere landen. In dat kader verwachten wij veel van de Omgevingswet, waarin water een belangrijke plek krijgt. Deze wet biedt meer mogelijkheden voor een integrale benadering van vraagstukken op decentraal niveau, wat de waterkwaliteit ten goede zou moeten komen.'

'Er zal ook voor het eerst een Nationale Omgevingsvisie worden ontwikkeld, die in 2018 klaar moet zijn. We zijn nu bezig met de voorbereiding van dat traject en daarbij heeft ook water een belangrijke kaderstellende plek. Water heeft in toenemende mate een ruimtelijke dimensie, zowel als je het hebt over waterveiligheid, als waterkwaliteit en -kwantiteit. We kennen nu zo'n 60 planfiguren met een ruimtelijke oriëntatie: de ambitie is om daar in de Omgevingsvisie één integrale planfiguur van te smeden. Om dat voor elkaar te krijgen, is samenwerking onmisbaar en daar zit een belangrijke parallel met het onderwerp 'waterkwaliteit'. Je ziet dat stakeholders steeds vaker partner van elkaar worden. Dus niet meer wijzen van 'Hier ga ik over en dat is jouw pakkie-an', maar samen

Jan Busstra: 'Blauwe agenda voor voorzitterschap EU 2016'.

werken naar een oplossing. Dat is volgens mij ook het belang van de Verklaring van Amersfoort.'

De Tweede Kamer heeft de minister gevraagd om een samenhangende aanpak voor verbetering van de waterkwaliteit: hoe gaat u dat doen?

Heij: 'Wij gáán dat niet doen: wij dóén dat al! Het Nationaal Waterplan bevat het landelijke kader, bestuurlijk vormgegeven door de Stuurgroep Water. Nu is het een kwestie van het 'vullen' van het kader. Wij zijn ervan overtuigd dat dat gaat lukken, met hulp van alle betrokkenen. Op het gebied van waterkwaliteit doet Nederland het helemaal zo slecht niet. Wel blijft de chemische kwaliteit een zorgpunt. Daarbij wil ik wel zeggen dat het beeld vaak is dat Nederland daar slecht op scoort, maar dat komt toch deels door het Europese beoordelingsprincipe 'one out, all out'. Als we voor één stof in één water niet voldoen aan de norm, krijgen we meteen een rode kaart voor het geheel. Daardoor lijkt het alsof we weinig vooruitgang boeken, maar dat klopt niet.'

Busstra: 'We zijn in gesprek met Brussel om de gebruikte methodiek te wijzigen en ik ben ervan overtuigd dat we daar wel uitkomen, zodat de kwaliteitswinst wat zichtbaarder zal zijn. Maar we moeten tegelijkertijd niet in de valkuil vallen dat we dit voor Europa doen: we willen een betere waterkwaliteit omdat dat beter is voor alle Nederlanders, vanuit het oogpunt van volksgezondheid, economie én ecologie! Dat bewustzijn is groeiende, maar mag best nog wat meer vaste grond onder de voeten krijgen.'

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en recentelijk de Adviescommissie Water (AcW) geven aan dat er vooruitgang wordt geboekt, maar dat er nog wel belangrijke knelpunten zijn: hoe interpreteert u die conclusies?

Heij: 'We zijn op de goede weg, maar je moet jezelf af en toe toch afvragen of het beter kan. Wat dat betreft is het prettig dat partijen zoals het PBL of de AcW ons scherp houden. Het laaghangende fruit is inmiddels wel zo'n beetje geplukt en het wordt nu zaak de meer complexe problematiek, zoals de diffuse vervuilingen, aan te pakken.'

Busstra: 'Het beeld dat de AcW schetst, is herkenbaar. De kernvraag nu luidt: wat is er nodig om de KRW-doelen in 2027 te halen? Met de AcW zijn wij van mening dat je kaders aan elkaar moet koppelen en kennis moet delen. En dat is precies wat we nu, o.a. met de Verklaring van Amersfoort, aan het doen zijn: de spelers bij elkaar halen en hen bewust maken van de gezamenlijke verantwoordelijkheden. Het briefadvies van de AcW uit juni bestaat uit een situatieschets en probleembeschrijving: eigenlijk de eerste stappen op weg naar een nieuwe impuls voor een samenhangende aanpak van de waterkwaliteit. Later dit jaar volgt een tweede trap, een vervolgadvis met handreikingen. In de laatste fase zullen de betrokken partijen concrete afspraken moeten maken, ook over de financiering van maatregelen.'

Hij vervolgt: 'Het is evident waar de knelpunten zitten: bij de diffuse verontreiniging door bestaande stoffen zoals gewasbeschermingsmiddelen, en door nieuwe stoffen waaronder medicijnresten. Het diffuse karakter maakt dit tot een complex onderwerp.'

Heij: 'We zijn in Nederland bezig met een ketenaanpak voor geneesmiddelen en de residuen daarvan. Dat gebeurt nu via toelatingseisen, die gereguleerd zijn door de EU. Daarom praten we met de Europese Commissie over wat wij kunnen doen en wat wij nodig hebben van Brussel voor een geslaagde aanpak over de hele keten. Hoopvol daarbij is dat de koepels van de farmaceutische industrie hebben aangegeven serieus aan de slag te willen met het concept 'eco-stewardship'. Dat betekent dat ze transparantie gaan bieden over de kenmerken van de middelen die ze op de markt brengen. Die kennis is belangrijk voor de drinkwaterbedrijven om de meest effectieve manier van zuiveren te ontwikkelen.'

Maar dat neigt wel naar een 'end-of-pipe'-oplossing, in plaats van een bron-aanpak.

Busstra: 'Niet per se: dat kan ook de deur openzetten om samen te praten over op welke manier je kunt bijsturen. Van de andere kant: we moeten geen concurrentie willen hebben tussen gezondheid en waterkwaliteit. Niemand is gebaat bij een discussie over welk van deze twee belangrijker is. Het is geen tegenstelling, we willen op beide onderwerpen vooruitgang boeken.'

U richt zich dus niet alleen op een bronaanpak?

Heij: 'Het is 'en, en'. We kijken naar een bronaanpak én een integrale ketenaanpak, inclusief green pharmacy, speciale filters bij ziekenhuizen, enzovoort. Mensen zullen altijd medicijnen blijven slikken en we zullen dus nooit 100% kunnen voorkomen dat er residuen via het riool in het oppervlaktewater terecht komen.'

Peter Heij: 'Samenwerking is van eminent belang'.

Wat is de stand van zaken op dit gebied?

Busstra: 'We zijn langs de gehele keten met alle partners aan het kijken naar mogelijkheden en handelingsperspectieven. Van ontwerp en ontwikkeling, via productie, distributie en voorschrijven, tot gebruik en wat er daarna gebeurt met restanten en residuen. Dit moet leiden tot de ondertekening van een Green Deal eind dit jaar.'

Heij: 'Een ander goed voorbeeld is de samenwerking van waterschappen, drinkwaterbedrijven en de rijksoverheid in het project Schone Maas. Daar gaan we kijken naar een kostenbesparende zuiveringsmethode voor rwzi's, gebaseerd op verbetering van de bestaande methode in plaats van uitbreiding met een extra zuiveringsstap.'

Wat is uw reactie op de mededeling van de Europese Commissie van afgelopen voorjaar, over de implementatie van de Kaderrichtlijn Water?

Heij: 'De zaken die de Commissie noemde, waren ons uiteraard niet onbekend. Deze mededeling bevestigde nog eens de noodzaak van een samenhangende aanpak om de resterende opgave aan te pakken. Eind dit jaar sturen we de stroomgebiedbeheerplannen naar Brussel, die ook de landelijke en gebiedsgerichte maatregelen bevatten, gericht op het behalen van de KRW-doelen. Ik blijf erop hameren dat dit met name in Nederland een complex onderwerp is, dat je niet met een spreadsheetje oplost, zoals men in Brussel soms wel lijkt te denken. Maar we zijn overtuigd van de noodzaak om de waterkwaliteit op orde te brengen en dat zullen we ook voor elkaar krijgen.'

Vewin heeft onlangs 62 concrete maatregelen opgesteld voor de verbetering van de waterkwaliteit: wat vindt u van die voorstellen en passen ze in de gevraagde aanpak?

Busstra: 'Wij zijn altijd blij met de input van stakeholders. De maatregelen van Vewin zijn uiteenlopend van karakter: sommige moeten lokaal of regionaal worden uitgevoerd, andere zullen Europees moeten worden aangepakt. Onze insteek is, ook mooi zichtbaar bij de Verklaring van Amersfoort: 'Wat kun jij zelf doen?'. En dus niet: 'Wat vind jij dat de ander moet doen?' In dat kader bezien wij ook deze lijst. Het is daarbij goed te beseffen dat er vele belangen spelen, die met elkaar in evenwicht moeten worden gebracht.'

Heij: 'Belangrijkste is dat alle partners met elkaar in gesprek zijn en bereid blijven zich in te zetten. We hebben samen al veel bereikt en daar mogen we best trots op zijn. Het glas is halfvol! Maar ik blijf het herhalen: dit is complexe materie en dat kost tijd.'

Wat ziet u als relevante ontwikkelingen voor de komende jaren?

Heij: 'We zijn volop bezig in de drie clusters die ik eerder noemde. Er zijn budgetten aan de inrichtingsmaatregelen gekoppeld, ook voor innovatie en het verbinden van waterveiligheid en waterkwaliteit. Met betrekking tot de gewasbeschermingsmiddelen zijn belangrijke stappen gemaakt, terwijl op het gebied van nutriënten nog wel wat meer inspanning nodig zal zijn. Ook voor de nieuwe stoffen moeten we nog wat werk verzetten. Op al deze terreinen verwachten we veel van innovatie.'

Mogen we op het gebied van waterkwaliteit nog vuurwerk verwachten in het kader van het Nederlandse voorzitterschap van de EU?

Busstra: 'De systematiek is tegenwoordig zo dat je met twee andere landen voorzitter bent: in ons geval Malta en Slowakije. We hebben gezamenlijk een blauwe agenda opgesteld, die aanknopingspunten bevat om waterkwaliteit in Europa hoger op de agenda te krijgen. We leggen gedrieën accenten op onderwerpen zoals hergebruik van water, het toetsen van bestaande regelgeving – de zogeheten 'refit' – en de aanstaande evaluatie van de KRW. Tot slot hopen we dat de Commissie tijdens ons voorzitterschap komt met een strategie voor geneesmiddelen. Genoeg handvatten dus om aandacht te geven aan waterkwaliteit.'

Het beeld dat u schetst, is dat er op allerlei niveaus wordt gedacht over en gewerkt aan waterkwaliteit: staat dit onderwerp naar uw mening nu hoger op de politieke agenda dan bijvoorbeeld tien jaar geleden?

Heij: 'Ik zie meer aandacht in de politiek voor dit onderwerp, aangewengeld door de zoetwaterdiscussie in het Deltaprogramma, maar ook in verband met ruimtelijke ordening. Het onderwerp verbreedt zich en dat is goed, omdat daarmee een meer integrale manier van benaderen van de problematiek mogelijk wordt.'

Busstra: 'De achterhaalde notie dat voldoende water automatisch betekent dat de kwaliteit ook goed is, is gelukkig verdwenen. Voldoende water tot je beschikking hebben heeft alleen maar zin als de kwaliteit ervan voldoende is om je doelstellingen op andere gebieden – volksgezondheid, economie, ecologie – te bereiken. In dat kader mag elke waterprofessional in Nederland de aanstaande herintroductie van de steur in de Rijn als een compliment voor hun werk zien. Er is hard gewerkt, er is veel vooruitgang geboekt en samen gaan we onze doelen zeker halen!'

Directiewisselingen

Dit najaar nemen twee directeuren na een lange loopbaan afscheid van hun werkzame leven in de drinkwatersector: Piet Jonker (Dunea) en Martien den Blanken (PWN).

Piet Jonker ging 1 september jl., na 21 jaar als algemeen directeur van Dunea, met pensioen, maar blijft actief voor de drinkwatersector, met name in Brussel. Op pagina 24 vertelt Jonker hier meer over. Zijn opvolger, Wim Drossaert, heeft ruim 22 jaar ervaring in de werkvelden milieu, water en energie. Hij was hiervoor werkzaam bij het Amerikaanse ingenieurs-consultancybureau MWH. 'Dunea, drinkwaterbedrijf én natuurbeheerder, zit vol met ambitie om de relatie met de klanten, (rijks)overheden en andere partijen te versterken en nieuwe technieken voor waterzuivering toe te passen. Ik wil daar graag mijn steentje aan bijdragen', aldus Drossaert.

Gerust hart

Ook Martien den Blanken gaat met pensioen, na een carrière van 21 jaar: eerst elf jaar als directeur Drinkwater en tien jaar als algemeen directeur van PWN. *Hoe laat hij PWN achter?*

'Bij PWN hebben we gewerkt aan een stabiel bedrijf dat de infrastructuur op orde heeft en dat berekend is op de huidige en voorzienbare toekomstige taken. PWN heeft een omslag gemaakt van introvert en technologisch gedreven, naar open, klantgericht en kwaliteitsbewust. Onze productie is gemoderniseerd, met als kroon op het werk de nieuwe en geavanceerde zuivering in Andijk. We hebben een gedegen strategie voor ons assetmanagement ontwikkeld, waardoor we klaar zijn voor de vervanging van de infrastructuur in de komende decennia. Ik zal PWN, de bedrijfstak en mijn werk missen, maar ik vertrek met een gerust hart.'

Zijn opvolger (per 1 november a.s.) is Joke Cuperus, die tot die tijd nog hoofdingenieur-directeur Oost-Nederland is bij Rijkswaterstaat. Cuperus is bekend met de wereld van water en natuurbeheer. In haar huidige functie is ze onder andere eindverantwoordelijk voor grote infrastructurele projecten rondom rivieren en uiterwaarden. 'Drinkwater is een nieuw domein, waarbij met name het duurzame karakter voor mij heel belangrijk is.'

Piet Jonker

Martien den Blanken

Drinkwater op zomertour

Overal kraanwater graag

De roep om overal kraanwater wordt steeds luider. Of het nu in de horeca is, of op festivals: steeds meer mensen willen gewoon gratis hun drinkflesjes of bekers bijvullen met heerlijk fris kraanwater. De drinkwaterbedrijven doen hun best om het water naar de mensen te brengen, ook deze zomer weer.

Brabant Water

Tijdens Theaterfestival Boulevard 's-Hertogenbosch had Brabant Water er samen met de organisatie voor gezorgd dat er volop kraanwater beschikbaar was. Bij twee tappunten konden bezoekers zelf hun bekertje of flesje vullen. Brabant Water-medewerkers tapten vanuit speciale rugzakken water én er was een nieuwe 'waterbar op locatie'. In horecagelegenheden op het festivalterrein werd kraanwater uit karaffen geschonken.

Daarnaast vestigden we aandacht op water door Compagnie DUT op festivalplein PARADE te programmeren. Kinderen konden hier gratis meedoen aan vijftien gekke, verfrissende waterspelletjes, waaronder waterbasketbal, watervoetbal én boter, kaas en eieren in het water. Maximale pret met hergebruik van water!

brabantWater

Overal kraanwater graag

Samen met PWN, Oasen, Dunea en Vitens is Brabant Water de petitie 'Overal kraanwater graag' gestart en Theaterfestival Boulevard haakte daar enthousiast op in. De petitie werd ook hier graag getekend: iedere 3 minuten ondertekende een bezoeker voor overal kraanwater graag. Doel van deze petitie is ervoor te zorgen dat er ook buitenshuis kraanwater beschikbaar is als we daar om vragen. Sinds de introductie van de petitie begin mei is deze al bijna 60.000 keer getekend op www.overalkraanwatergraag.nl.

Dunea

Dunea sponsort al vele jaren de City-Pier-City-loop (ook bekend als CPC) in de vorm van uitdelen van water langs de gehele route. Voldoende water drinken is een randvoorwaarde voor goede prestaties. Tijdens het sporten gaat veel vocht verloren en dat moet regelmatig worden aangevuld om tot prestaties te komen. Door lekker duinwater langs het parcours te verstrekken bij de CPC, laat Dunea zien dat drinkwater en gezondheid bij elkaar horen.

Evides

Een frisse beker kraanwater drinken, de drinkwaterboten in actie zien en met mascotte Evi op de foto: het kon allemaal bij onze stand op de Wereldhavendagen in Rotterdam. Ruim 20.000 bezoekers kwamen bij Evides Waterbedrijf hun dorst lessen.

PWN

Maandag 10 augustus, Bloemendaal; warm weer (25 °C) en strand: de ideale combinatie voor het promoten van fris, helder kraanwater! Het enthousiaste PWN-team werd zelfs even ondersteund door de wethouder Duurzaamheid van de gemeente Bloemendaal, Richard Kruijswijk. Juist op deze warme dagen vindt PWN het extra relevant om het belang van kraanwater te onderstrepen met een sympathieke actie.

Vitens

Vitens verzorgde weer de drinkwatervoorziening langs de route van de Nijmeegse Vierdaagse. Verder waren in de binnenstad van Nijmegen elf tappunten opgesteld en is water uitgedeeld bij onze 'Kraanwater graag'-fontein, waar we ook handtekeningen ophaalden voor de gezamenlijke petitie. Kraanwater hoeft in de horeca en op festivals niet per se gratis te zijn, maar wél beschikbaar!

Waternet

Deze zomer konden bezoekers van vijf verschillende Amsterdamse festivals de sterren van de hemel zingen in de Spraakwaterbar van Waternet. Als dank voor de serenades ontving iedereen een heerlijk glaasje kraanwater. Van zingen krijg je immers dorst!

De Spraakwaterbar was te vinden op Het Vrije Westen, A Day at the Park (zie foto), Appelsap, SAIL Amsterdam en de Uitmarkt. Het uitdelen van water werd, zeker op warme dagen, erg gewaardeerd. Mensen kwamen vaak meerdere keren langs voor een glaasje kraanwater of voor het vullen van een flesje.

waternet

Foto's: Igor Roelofs

WBG

Onder de noemer 'Kraanwater graag!' plaatst WBG elke zomer tijdelijke watertappunten bij verschillende evenementen. Bijvoorbeeld in het Groningse dorp Hongerige Wolf, dat drie dagen lang het toneel was van een bijzonder festival met bandjes, kunst, dans, theater, dj's, lekker eten en... kraanwater. Op verschillende plekken konden bezoekers hun flesje vullen en genieten van de optredens.

In Groningen barstte begin augustus de KEI-week voor aankomende eerstejaarsstudenten los. Traditiegetrouw deelde Waterbedrijf Groningen langs de wachtrijen bij de inschrijving koel kraanwater uit, en later op de dag waterijsjes.

De bezoekers van de 25ste editie van het festival Noorderzon dronken samen ruim 10.000 liter kraanwater. Bij diverse watertappunten werden meer dan 30.000 (biologisch afbreekbare) bekertjes en vele eigen flesjes met kraanwater gevuld. Oftewel, een (milieu) besparing van zo'n 20.000 PET-flesjes. Om meer ruchtbaarheid te geven aan de watersamenwerking van WBG en de festivalorganisatie was er ook een speciale waterquiz met de 'familie Was'.

**Waterbedrijf
Groningen**

WMD

Vanwege de aanhoudende warmte begin juli vroegen verschillende Drentse organisaties extra water voor hun evenement. In buitengebieden, waar veel evenementen plaatsvinden, is vaak geen waterleiding aanwezig. Mede daarom besloot WMD een aantal vijf-literflessen nooddrinkwater ter beschikking te stellen, met het advies om die te gebruiken om bekertjes te vullen. Na gebruik zijn deze flessen uiteraard opnieuw te vullen met kraanwater.

Zo leverde WMD extra water af in de acht startplaatsen van de RegioBank Drentse Fiets4Daagse, en bij een groot waterpolotoernooi bij Schoonebeek. Hier kwamen ruim 100 teams bij elkaar; uit onder andere Nederland, Duitsland, België, het Verenigd Koninkrijk en Denemarken. Ook bij de Beachsoccer-bokaal in Hollandscheveld en bij het beachvolleybaltoernooi op de stranden van recreatiepark Ermerstrand zijn waterflessen geleverd. Aan deze editie deden 392 teams mee uit binnen- en buitenland; bij elkaar zo'n 1.300 sporters. Plus natuurlijk een groot aantal toeschouwers.

Foto's: Corné Spartaans

WML

In 2015 was WML voor het zevende jaar aanwezig op Pinkpop, waar 220 vrijwilligers van WML water uitdeelden, én aandacht vroegen voor Water for Life. Resultaat: 363.000 bekertjes water uitgedeeld en € 7.100 voor het goede doel. WML regelt ook de 'waterontzorging' bij grote sportevenementen, zoals het wielerevenement Limburgs Mooiste. Hier konden de 14.000 deelnemers op verschillende plekken hun bidon vullen met vers kraanwater. Vanuit onze watertuktuk kregen renners een bidon vers water aangereikt op één van de steilste hellingen in het parcours.

Op het Roermondse Solar-festival dronken de festivalgangers in totaal ruim 126.000 bekers kraanwater. Op de festivalcampings gingen 's ochtends mobiele teams langs de tenten om de soms wat brakke bezoekers een bekertje KATERwater aan te reiken. WML was afgelopen zomer partner van het culinaire evenement Preuvenemint in Maastricht. Om te laten zien dat kraanwater niet alleen gezond, duurzaam en voordelig is, maar ook lekker. En dat het een goede basis vormt voor culinaire verrassingen: alcoholvrije cocktails van Limburgs water, aangevuld met natuurlijke ingrediënten.

wml
Limburgs drinkwater

Roeland Allewijn (l) en John Hin.

Waterkwaliteit in de dagelijkse praktijk van Rijkswaterstaat

'Slim watermanagement en goede bestuurlijke afspraken'

Door de Verklaring van Amersfoort is nog duidelijker geworden dat samenwerking de beslissende factor is bij het werken aan schoon water. De stakeholders hebben geconcludeerd dat de waterdoelen alleen gehaald kunnen worden als iedereen zijn bijdrage levert. Een van de betrokken partijen is waterbeheerder Rijkswaterstaat.

Rijkswaterstaat is belast met het beheren en ontwikkelen van de rijkswegen, de rijksvaarwegen en de rijkswateren. Deze uitvoeringsorganisatie van het ministerie van IenM heeft een heldere missie: 'Samen

met anderen werken we aan een land dat beschermd is tegen overstromingen. Waar voldoende groen is, en voldoende en schoon water.' Wij vroegen directeur Veiligheid en Watergebruik Roeland Allewijn en senior

adviseur Waterkwaliteit John Hin naar de verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat in het waterbeheer, en specifiek op het terrein van de waterkwaliteit.

Hin: 'Rijkswaterstaat is waterkwaliteitsbeheerder van het hoofdwatersysteem, waaronder de grote rivieren en het IJsselmeer. Mijn afdeling is verantwoordelijk voor het in orde brengen en houden van de kwaliteit van het oppervlaktewater, onder andere met het oog op de drinkwatervoorziening. Dat betekent dat wij frequent contact onderhouden met de drinkwaterbedrijven, maar ook met organisaties zoals Vewin of de Vereniging van Rivierwaterbedrijven, RIWA. De contacten lopen zowel via onze regionale steunpunten, als vanuit onze centrale organisatie.'

Allewijn: 'De rol van Rijkswaterstaat ligt vast in het nieuwe Beheer- en ontwikkelplan Rijkswateren 2016-2021. Als agentschap van IenM hebben wij een aantal kerntaken op het gebied van 'droge voeten en voldoende en schoon water'. Wij zijn belast met de uitvoering van het beleid, zoals het nemen van maatregelen, beheer en onderhoud van infrastructuur, vergunningverlening en handhaving, monitoren en rapporteren.

Wij zorgen voor een basiskwaliteit van het oppervlaktewater en worden daarbij afgerekend op basis van vooraf vastgelegde serviceniveaus.'

Hin: 'De kwaliteitsnormen voor de chemische en ecologische toestand van het oppervlaktewater komen uit de Kaderrichtlijn Water. Specifiek voor drinkwater zijn in Nederland normen gesteld voor de innamepunten. Voor niet-genormeerde stoffen gelden signaleringswaarden. Dit is vastgelegd in het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water (Bkmw) en het onderliggende Protocol voor monitoring en toetsing drinkwaterbronnen KRW. Die normen en signaleringswaarden worden dus gebruikt bij de beoordeling van 'onze' wateren.'

Allewijn: 'Er zijn nationale afspraken over de watervoorziening, zowel kwantitatief als kwalitatief. Maar wij zijn voor de kwaliteit van onze wateren ook afhankelijk van alle ketenpartners: landbouw, industrie, gemeenten, waterschappen, en zelfs van

onze buurlanden. Rijkswaterstaat heeft overzicht over het totale systeem en beschikt daarnaast over een ingang bij de beleidsafdelingen in Den Haag. Op basis van onze praktijkervaringen kunnen we adviseren bij het opstellen van nieuw of het wijzigen van bestaand beleid. Voor ons is monitoring en signalering dus een belangrijke taak, omdat dat belangrijke informatie oplevert. Bij regio-overstijgende onderwerpen zijn wij – door ons werkgebied – vaak de meest logische partij om de regie te nemen en de betrokken partijen bij elkaar te roepen. Zo'n regierol betekent overigens niet dat we ook overal voor verantwoordelijk zijn: we hebben onze ketenpartners niet aan een touwtje.'

Welk belang heeft de drinkwaterfunctie in de taken van Rijkswaterstaat?

Allewijn: 'Binnen onze kerntaken zorgen wij voor een bepaald niveau van kwaliteit van de ons toevertrouwde onderwerpen. Op het moment dat er op korte termijn keuzen gemaakt moeten worden, bijvoorbeeld bij

John Hin: 'Signaleringsfunctie richting de beleidsafdelingen van het ministerie van IenM'.

een crisis, bepaalt de Verdringingsreeks de prioriteiten. De drinkwaterfunctie heeft in die reeks een hoge positie, vlak na 'veiligheid'.

Allewijn: 'Meer in het algemeen hebben wij natuurlijk te maken met meer belangen dan alleen de drinkwatervoorziening. Ook de waterschappen, de landbouw en de industrie hebben wensen op het gebied van waterbeheer. Bijvoorbeeld door slim watermanagement en goede bestuurlijke afspraken probeert Rijkswaterstaat het watergebruik te optimaliseren. De beleidsmatige keuzen voor de middellange en lange termijn, zoals de voorzieningenniveaus, worden gemaakt door het ministerie van IenM en de Deltacommissaris, bijvoorbeeld in het Deltaprogramma.'

'Awareness is daarbij een belangrijk onderwerp. Nog steeds staat de Nederlander te weinig stil bij alles wat nodig is om hier droge voeten te houden en alle partijen van de gewenste hoeveelheid water te voorzien; niet te veel en niet te weinig. Het gaat immers om het managen van verwachtingen, en dan is het belangrijk dat de verwachtingen van alle betrokkenen zijn gestoeld op de realiteit.'

Uitvoeringsprogramma's gebiedsdossiers

Voor oppervlaktewater moeten net zoals bij grondwaterwinningen gebiedsdossiers worden opgesteld met een risico-inventarisatie en -analyse. Hoe staat het volgens u met

de uitvoeringsprogramma's die hier bij horen?

Hin: 'Het gaat voor onze wateren niet om zo veel dossiers als bij de grondwaterwinningen: er zijn in totaal zeven innamepunten voor oppervlaktewater vanuit rijkswateren. Rijkswaterstaat heeft hier vaak een regierol om partijen bij elkaar te brengen. De ketenpartners, zoals de waterschappen, provincies en drinkwaterbedrijven, zijn vervolgens zelf verantwoordelijk voor het nemen van maatregelen. De gebiedsdossiers zijn gereed en de ketenpartners hebben hun handtekening gezet onder de uitvoeringsprogramma's. Het is onze indruk dat ook de daadwerkelijke uitvoering van de maatregelen op stoom is, richting 2021.'

Hoe beoordeelt Rijkswaterstaat de opkomst van diffuse medicijnresten, in het licht van waterkwaliteit?

Hin: 'De KRW legt ons geen eisen op voor het monitoren van medicijnresten. Maar het is bekend dat drinkwaterbedrijven die wel meten. Inmiddels is afgesproken dat er signaleringswaarden voor medicijnen gaan gelden. Wij zullen in actie komen bij overschrijding van die waarden. We zoeken dan uit waar zo'n overschrijding vandaan komt en wat we eraan kunnen doen. We hebben daarnaast ook een meer structurele signaleringsfunctie richting de beleidsafdelingen van het ministerie van IenM die zich met dit onderwerp bezighouden.'

Op een aantal plekken, met name in West-Nederland, kan verzilting een bedreiging vormen

voor de innamepunten voor drinkwater. Hoe gaat Rijkswaterstaat daarmee om?

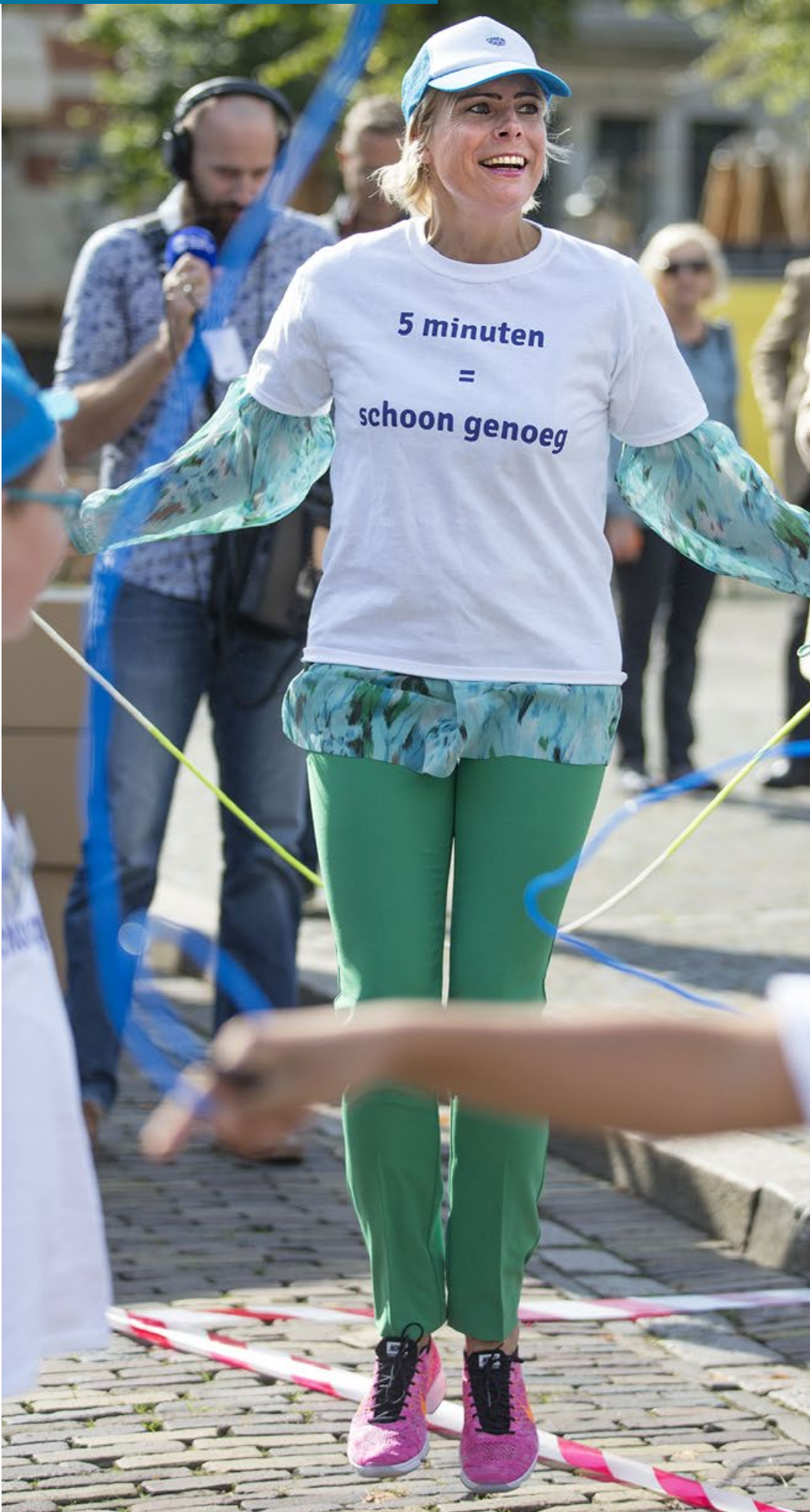
Allewijn: 'Bij een acute verziltingsvraag – bijvoorbeeld een periode van lage rivierafvoer gecombineerd met hoog water op zee – bepalen wij ons beheer aan de hand van de Verdringingsreeks. Bij structurelere ingrepen met langetermijneffecten, zoals het op een kier zetten van de Haringvlietsluizen of het verzilten van het Volkerak, moeten de gevolgen tevoren nauwgezet zijn onderzocht.'

Allewijn: 'De zoutproblematiek heeft alles in zich om op lange termijn een flink probleem te worden, waar structurele oplossingen voor moeten komen. Dat biedt ook weer kansen voor innovatieve oplossingen, zoals de recentelijk ontwikkelde bellen-schermen bij sluisen, om zoet en zout water te scheiden. Rijkswaterstaat neemt hierin zijn verantwoordelijkheid. Maar het op orde houden van de zoetwatervoorziening is ook een gedeelde verantwoordelijkheid. Daarom is Rijkswaterstaat partner in kennis- en innovatieprogramma's waarin adaptatie aan veranderende omstandigheden een belangrijk element is. Bij adaptatie kun je denken aan bijvoorbeeld teelt van zoutminnende planten in gebieden met zilt grond- of oppervlaktewater.'

Roeland Allewijn: 'Regierol voor Rijkswaterstaat'.

Waterbeeld

WaterSparers dag

'Niet te doen, 5 minuten lang springen!', riep Humberto Tan tijdens de tweede Nationale WaterSparers Dag, 3 september jl. op het Plein in Den Haag. De actie WaterSparers is erop gericht de gemiddelde Nederlandse douchetijd van 9 minuten terug te brengen naar 5 minuten. Dit gebeurt door in de praktijk aan te tonen dat 5 minuten nog best lang is.

Honderden kinderen en volwassenen – waaronder initiatiefneemster prinses Laurentien, verschillende Tweede Kamerleden, Ruben Nicolai en Pieter van den Hoogenband – sprongen 5 minuten lang touwtje voor dit goede doel, waar ook Vewin en Vitens partner van zijn.

Een besparing van 4 minuten door alle Nederlanders staat jaarlijks gelijk aan de CO₂-uitstoot van 760.000 auto's en 77.000 olympische zwembaden vol met warm water.

‘Natuur en drinkwater gaan hand in hand’

Het zomerreces van de Tweede Kamer is bij uitstek de tijd voor werkbezoeken. Het Binnenhof ligt er stilletjes bij, maar in het land gonst het van de bedrijvigheid. Zoals op waterproductiebedrijf Veghel van Brabant Water, waar Kamerlid Henk Leenders (PvdA) op 20 juli jl. een kijkje kwam nemen.

Tijdens het werkbezoek in Brabant is Leenders onder andere bijgepraat over het specifieke natuurbeheer door drinkwaterbedrijven en over de problemen waar de drinkwatersector tegenaan loopt. Zoals verontreiniging van het oppervlakte- en grondwater met mest en gewasbeschermingsmiddelen. Tijdens een rondleiding liet Brabant Water zien hoe de productie van drinkwater in de praktijk werkt en hoe natuur en drinkwaterproductie gecombineerd worden; een functiecombinatie die goed aansluit bij de Rijksnatuurvisie en de nieuwe Natuurwet.

Hoe ziet Leenders de combinatie drinkwater en natuurbeheer? ‘Vooropgesteld: ik ben woordvoerder natuur, waaronder overigens ook thema’s zoals gewasbeschermingsmiddelen vallen. Voor mij was dit een eerste kennisgeving met de betekenis van de drinkwatervoorziening voor de natuur. De nieuwe Natuurvisie gaat minder uit van bescherming van de natuur tégen de samenleving, maar van bescherming mét de samenleving. Daarbij past meer functie koppeling. Natuur en water zijn natuurlijke partners: ze hebben elkaar over en weer nodig.’

Wat kunnen drinkwaterbedrijven bijdragen aan het doel om natuur weer midden in de maatschappij te plaatsen?

Leenders: ‘De natuur beschermt het grondwater. Het drinkwaterbedrijf beschermt de natuur. En de inwoners van Nederland

kunnen genieten van het lekkerste drinkwater en prachtige natuur. Een betere functiecombinatie kan ik me nauwelijks voorstellen. De goede samenwerking tussen het ministerie van IenM, de provincies, drinkwaterbedrijven en kennisinstellingen leidt tot betere bescherming van de drinkwaterbronnen, grotere en kwalitatief interessante natuurgebieden en meer recreatiemogelijkheden. Winst voor iedereen dus.’

Drinkwatersector in Nederland

Vewin schetste bij het werkbezoek een beeld van de stand van zaken in de drinkwatersector. De sector wil drinkwater leveren van topkwaliteit, tegen de laagst mogelijke kosten, milieuvriendelijk en innovatief. Voor de drinkwaterbedrijven is het uiteraard belangrijk dat de consument een groot vertrouwen in hen en het product heeft. De beste bescherming voor de bronnen voor drinkwater is natuur. De sector heeft ook een wettelijke taak in het beheren van de terreinen rond de bronnen, in totaal inmiddels zo’n 24.000 ha. De drinkwatervoorziening levert zo een bijdrage aan de natuurdoelen, o.a. door beheer van Natura 2000-gebieden.

Problemen drinkwatersector

De kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater voldoet niet altijd voor drinkwater. Beide bronnen voor de productie van ons drinkwater worden verontreinigd door

Henk Leenders (r): 'Onder de indruk van de wereld achter de drinkwaterproductie'.

gewasbeschermingsmiddelen, nitraat en nieuwe stoffen, zoals geneesmiddelen. Ook de toenemende verstedelijking bedreigt sommige drinkwaterwinningen. De gevolgen zijn dat Nederland niet voldoet aan de Kaderrichtlijn Water: er zijn hoge zuiveringsinspanningen nodig om drinkwater te maken. Ook komt het nog regelmatig voor dat er innamestops zijn, omdat het oppervlaktewater té verontreinigd is om er drinkwater van te maken.

Alternatieven gewasbescherming

Een hogere ambitie van het rijk is nodig om Europese doelstellingen uit de Kaderrichtlijn Water te halen, want de waterkwaliteit is nog steeds niet op orde. *Wat moet er volgens u gebeuren om de normoverschrijdingen van bijvoorbeeld gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen?*

Leenders: 'Ik schrik elke keer weer van het aantal en de ernst van de normoverschrijdingen. Residuen van bestrijdingsmiddelen in de natuur zijn een groot probleem, dat echt moet worden aangepakt. De Kamer heeft onlangs overleg gehad met de staatssecretarissen Mansveld en Dijkema over het verbod op gebruik van glyfosaat-houdende middelen en neonicotinoiden. Er komt binnenkort een verbod op het gebruik van glyfosaat-houdende middelen op verharde ondergronden, voor professioneel gebruik en voor particulieren. Veel professionele gebruikers, zoals gemeenten, zijn al voor een deel overgestapt op andere, biologische onkruidverwijderingsmethoden.'

Hij vervolgt: 'Maar we maken ons wel zorgen over hoe particulieren zullen omgaan met dit verbod. Gaan ze massaal via internet op zoek naar glyfosaat-houdende middelen? Of gaan ze alternatieven gebruiken, zoals grote hoeveelheden azijn of zout? Als die stoffen uitspoelen naar het oppervlaktewater of het ondiepere grondwater, hebben we er weer een nieuw probleem bij. Een ander discussiepunt is het aanstaande verbod op alternatieve middelen met een laag risico. Ik ben er niet zeker van of we het probleem gaan oplossen met alleen verboden op chemische middelen. Er zal veel voorlichting moeten

worden gegeven over milieuvriendelijke, biologische methoden, zoals branden en borstelen. En we hebben ook nog iets op te lossen in de landbouw, waar dit verbod nu niet gaat gelden.'

'Er moet worden ingezet op innovatie, om te zoeken naar alternatieve methoden voor de landbouw. Dus zullen we druk moeten blijven uitoefenen op de chemische industrie om gewasbeschermingsmiddelen te ontwikkelen die minder belastend zijn voor de natuur en vooral voor het water. Wij spreken regelmatig met vertegenwoordigers van deze sector. Ik heb het idee dat men daar inmiddels wel beseft dat de maatschappij van hen eist dat ze met schone producten gaan komen.'

Heeft u door dit werkbezoek een ander beeld van de drinkwatersector gekregen?

Leenders: 'Ik ben onder de indruk van de wereld achter de drinkwaterproductie. Ik denk dat – met mij – de gemiddelde burger te weinig stilstaat bij wat er allemaal komt kijken bij het maken van ons drinkwater: dat is een te goed bewaard geheim. Volgens mij is de Nederlandse publieke drinkwatervoorziening iets om met z'n allen echt trots op te zijn. En misschien dat meer bewustzijn op dat gebied bij de burgers leidt tot zuiniger omgaan met drinkwater en met de natuur waaruit dat water voortkomt.'

Jelle Roorda, Evides/Vewin.

Samenwerking drinkwaterbedrijven en andere waterketenpartners krijgt handen en voeten

‘Vanuit de eigen expertise de ander versterken’

In het kader van de toenemende samenwerking in de waterketen haken steeds meer drinkwaterbedrijven regionaal aan bij de waterschappen en gemeenten. Dat bleek ook weer tijdens een bijeenkomst van Samenwerken aan Water medio juni, in Breda.

Na het rapport van de visitatiecommissie BAW (eind 2014) zijn de waterketenpartners met hernieuwd enthousiasme verder gegaan. Dit heeft op verschillende plaatsen in ons land geleid tot nieuwe samenwerkingsverbanden en mooie resultaten. Jelle Roorda (Evides) zorgt als adviseur Samenwerking waterketen namens Vewin voor ondersteuning van de drinkwater-

bedrijven en de samenwerkingsregio's. Op 17 juni jl. bespraken waterschappen, gemeenten en drinkwaterbedrijven in Breda de kansen voor onderlinge samenwerking. Het thema van deze eerste bijeenkomst was: 'waterkwaliteit'.

‘Zoek elkaar op’

Roorda: 'De waterschappen en gemeente

hadden elkaar al eerder gevonden, uiteraard vooral rondom het transport van afvalwater en de afvalwaterzuivering. Nu zie je dat er steeds meer aandacht komt voor de kansen op samenwerking met de drinkwaterbedrijven. Belangrijkste randvoorwaarde daarbij: je moet elkaar opzoeken, naar elkaar luisteren en kijken naar de raakvlakken waarop je elkaar kunt verster-

Reginald Grendelman, VNG.

ken. Met als rode draad: de burger moet er beter van worden, of dat nu in kwalitatief of financieel opzicht is.'

Reginald Grendelman (VNG) en Ruud van Esch (Unie van Waterschappen) zijn vanuit hun organisaties ook bij deze initiatieven betrokken. *Waarom vinden zij het belangrijk dat de drinkwaterbedrijven aanhaken bij de ketensamenwerking?*

Grendelman: 'In de regio's is de samenwerking tussen gemeenten onderling en met de waterschappen al flink op gang. Dat is logisch omdat daar de meeste overeenkomsten en quick wins zijn. Maar er zijn in de waterketen ook kansen die wat verder van de primaire werkprocessen van gemeenten en waterschappen liggen. Meer samenwerking met drinkwaterbedrijven vergroot het maatschappelijk effect. Een slimme koppeling van taken – bijvoorbeeld drinkwaterwinning en ontwikkeling van recreatierreinen, waterverstrekking bij evenementen of gezamenlijke grondwatermonitoring – leidt tot meer doelmatigheid. Ook kan het verschillende beleidsdoelen dienen op het vlak van volksgezondheid, ruimtelijke ordening en milieu.'

Van Esch: 'De winning, zuivering en levering van drinkwater maakt natuurlijk deel uit van de waterketen. Dus is samenwerking in de waterketen vanzelfsprekend inclusief drinkwaterbedrijven. Met alle waterketenpartners kunnen we ons richten op hogere doelen. Er zijn meer dan voldoende raakvlakken. We richten ons gezamenlijk op de thema's: waterkwaliteit, uitvoering, maatschappij en de toekomst. Innovatie ontstaat meestal op de snijvlakken van dis-

ciplines. Ik heb daar hoge verwachtingen van, temeer omdat de waterexperts een zelfde passie delen. Ze zijn belast met de zorg voor de samenleving, de klanten als het gaat om de volksgezondheid, het milieu en schoon water.

Roorda: 'We zitten nu aan het begin van een kennismakingsfase. Het begint iedereen te dagen dat we elkaar nodig hebben en dat je samen echt verder kunt komen. In ongeveer 10 van de bijna 50 regio's zijn de drinkwaterbedrijven nu aangehaakt: er liggen dus nog volop kansen! Voorbeelden genoeg, zoals ook 17 juni weer bleek.'

Best practices

Tijdens de bijeenkomst in Breda zoomde Waterschap Rivierenland in op de samenwerking met enkele drinkwaterbedrijven rondom emissies van nieuwe stoffen zoals gewasbeschermingsmiddelen en medicijnresten. Waterschap Peel en Maasvallei gaf een presentatie over een gezamenlijke hydrologische modellering in Limburg, waarmee kosten worden bespaard. Brabant Water liet zien dat samenwerking rondom grondwatermeetnetten zeer zinvol kan zijn. Ten slotte besprak Dunea hoe bronbescherming een gemeenschappelijke taak kan zijn voor drinkwaterbedrijven, waterschappen en gemeenten.

Respect

Roorda: 'Er zijn veel verbindingen mogelijk tussen drinkwaterbedrijven, gemeenten en waterschappen. Ieder vanuit zijn eigen expertise, met respect voor de ander en de verschillende rollen. De komende periode

Ruud van Esch, UvW.

zullen we deze kansen nader uitwerken in volgende bijeenkomsten, met thema's zoals: assetmanagement, awareness, duurzaamheid, innovatie, natuurbeheer.'

Hij vervolgt: 'Op het gebied van beheer en onderhoud van onder- en bovengrondse infrastructuur hebben verschillende ketenpartners ervaring. Tegelijkertijd zijn er knelpunten, vooral bij de kleinere organisaties: denk aan te weinig 'handjes'. Die personele kwetsbaarheid kun je soms samen oplossen, bijvoorbeeld door samen een pool van medewerkers te vormen voor wacht- en storingsdiensten. Een mooi voorbeeld daarvan vind ik de gezamenlijke pool voor elektrotechnisch personeel, die drinkwaterbedrijf WML en Waterschapsbedrijf Limburg hebben ingericht.'

'Kansenkaart Waterketen'

In opdracht van VNG, UvW en Vewin is een 'Kansenkaart Waterketen' ontwikkeld, waarin de nadruk ligt op samenwerkingskansen van drinkwaterbedrijven met waterschappen en gemeenten. Deze kaart wordt op 15 oktober op de jaarlijkse bestuurlijke bijeenkomst van Samenwerken aan Water gepresenteerd. Binnen vier thema's – waterkwaliteit, uitvoering, maatschappij, toekomstgericht – bevat de Kansenkaart Waterketen zestien gerealiseerde voorbeeldprojecten.

Meer achtergrondinformatie en de presentaties van de bijeenkomst op 17 juni zijn te vinden op www.samenwerkenaanwater.nl.

EurEau en CEEP belangrijk voor de watersector

‘Rechtstreekse ingang bij de Europese Commissie’

Piet Jonker is met pensioen, maar heeft het drukker dan ooit. Naast zijn studie in Amsterdam is hij veel te vinden in Brussel, in zijn functie als vicevoorzitter van de Taskforce Water van CEEP, het Europese Centre of Employers and Enterprises providing Public Services.

Per 1 september is Piet Jonker geen directeur meer van Dunea. Van geraniums houdt hij niet, dus heeft hij onlangs zijn studie filosofie weer opgepakt en gaat hij op voor zijn master's. Ook blijft hij actief in de drinkwatersector, onder andere binnen de Europese koepelorganisatie CEEP.

U was ruim 21 jaar algemeen directeur bij Dunea. Onlangs heeft u afscheid genomen. Wat zal u het meeste bijblijven van deze periode?

Jonker: 'Ik heb bij mijn officiële afscheid vorige week een parallel getrokken tussen mijn loopbaan bij Dunea en de verbreding

van de A4. Ik heb 21 jaar geforensd tussen Amsterdam en Den Haag, over de sinds mensenheugenis met files verstopte A4. Gedurende vrijwel die gehele periode werd er gewerkt aan deze rijksweg. En toen de verbreding naar zes rijstroken vorig jaar eindelijk klaar was, was inmiddels bekend dat hij wéér verbreed moet worden, naar acht stroken. Dat lijkt erg op mijn werk bij Dunea: je doet allemaal je best, er is flink wat vooruitgang, maar op de keper beschouwd ben je nooit klaar. We hebben bij Dunea de afgelopen decennia samen mooie resultaten behaald: het tarief voor drinkwater is al 18 jaar

gelijk gebleven, de kwaliteit (ook in termen van lekkages en 'down time') is toegenomen en de samenwerking binnen de verschillende geledingen en bloedgroepen van onze organisatie is sterk verbeterd. Maar het karwei is nooit af, er is altijd werk aan de winkel!

Eerder was u actief binnen EurEau, sinds 2014 bij CEEP, het Centre of Employers and Enterprises providing Public Services. Wat is CEEP en waarin verschilt deze organisatie van andere Europese koepels?

Jonker: 'CEEP is een brede belangenorganisatie, die alle Europese dienstverlenende

overheidsbedrijven vertegenwoordigt. Dat zijn dus de publieke bedrijven uit het openbaar vervoer, de energiesector, drinkwatervoorziening en waterzuivering, gezondheidszorg, onderwijs, afvalverwerking, milieuzorg en communicatiediensten. CEEP is in het sociale driehoeksoverleg (de Social Dialogue, zeg maar de Euro-SER) één van de drie gesprekspartners voor de Europese Commissie – naast BUSINESSEUROPE (de werkgevers) en ETUC (de vakbonden).'

Vewin is aangesloten bij diverse Europese koepelorganisaties, zoals CEEP en EurEau. Waarom is het belangrijk dat de drinkwatersector actief is in deze samenwerkingsverbanden?

Jonker: 'De Commissie – en met name voorzitter Juncker – vindt de Social Dialogue een zeer belangrijk gremium, omdat het een zelfstandig instrument van de Commissie is om invloed uit te kunnen oefenen op alles wat er politiek in Europa gebeurt. Het Europese Verdrag bepaalt namelijk dat, als de Commissie en de sociale partners het in de Social Dialogue met elkaar eens zijn geworden over een voorstel, de Raad van Ministers daar alleen maar ja of nee tegen kan zeggen. Ze kunnen dus geen veranderingen aanbrengen in zo'n voorstel, en dat is natuurlijk interessant voor de Commissie. Gevolg is dat CEEP op deze manier rechtstreeks toegang heeft tot de hoogste niveaus in Brussel. En niet alleen bij de Commissie, maar ook bij de 'belangrijke' directoratengeneraal, zoals mededinging, economische zaken, handel of interne markt.'

'Via EurEau hebben we goed contact met het voor de watersector relevante directoraat-generaal Milieu. De medewerkers daar hebben het zo druk dat ze openstaan voor uitgewerkte voorstellen, mits ze erop kunnen vertrouwen dat die zo breed gedragen en uitgebalanceerd zijn dat ze ongeveer het compromis bevatten waar de Raad van Ministers uiteindelijk waarschijnlijk op uit zal komen. Doordat EurEau de gehele Europese sector vertegenwoordigt, lukt dat vaak.'

'Maar als sector hebben we vaak ook te maken met beleid vanuit andere directoraten, zoals mededinging: denk maar aan de steeds weer terugkerende discussie over privatisering van overheidsdiensten. Daar kom je als EurEau niet makkelijk binnen. Nu is het mooie van CEEP dat het zich niet hoeft te beperken tot sociale onderwerpen

en een legitieme toegang heeft tot eigenlijk alle directoraten en de Commissie zelf. Dat maakt deze organisatie dus tot een interessant vehikel, ook voor de drinkwatersector. Zo vraagt de Commissie vaak aan ons of we mensen willen voordragen, als er deskundigen moeten worden benoemd in adviesorganen.'

Welke onderwerpen binnen CEEP zijn momenteel actueel en waarom zijn deze voor de drinkwatersector van belang?

Jonker: 'Een mooi voorbeeld van hoe dingen in Europa gaan, is de review van de Drinkwaterrichtlijn, die voor het laatst in 2002 is herzien. Dat moet eigenlijk elke vijf jaar gebeuren, maar dat is een beetje in de versukkeling geraakt. De Drinkwaterrichtlijn is nu echter opgenomen in het REFIT-programma van commissaris Timmermans. In dat programma gaat het om de vraag of de EU nog wel de goede dingen doet op de goede manier. Dat programma heeft een heel hoge prioriteit, waardoor allerlei directoraten zich er opeens over lopen op te winden. Er is een externe partij ingehuurd om te kijken wat er beter kan. Onze indruk is dat die meer overhoop kan halen dan goed doen. Mede daarom hebben we in oktober in Milaan een conferentie belegd met EurEau, CEEP en Aqua Publica Europea, om tot een gezamenlijke aanpak van dit dossier te komen. Als we daarna kans zien om dat aan te bieden aan de Commissie en zij dat overnemen, kunnen we een hoop ellende voorkomen.'

'Een ander onderwerp is de opvolging van het burgerinitiatief Right2Water. Eén van de punten daarvan was dat alle drinkwatervoorziening publiek zou moeten worden. Daar gaat de Europese Commissie echt niet aan beginnen, omdat ze volgens het Unieverdrag neutraal moet zijn in kwesties van 'privaat of publiek'. Maar er moet wel wat gebeuren met die 1,9 miljoen handtekeningen van burgers, dus is men gaan inzetten op transparantie. DG Growth – de nieuwe naam van het DG Interne Markt – zou dat graag willen omzetten in het organiseren van aanbestedingen, een strijd die ze twee jaar geleden verloren toen water werd uitgezonderd bij de Dienstenrichtlijn. Dus daar moeten wij actie op gaan nemen...'

'Verder is de Commissie momenteel bezig met een fitness check van Natura-2000;

we hebben zowel via EurEau als via CEEP onze Nederlandse visie daarop rechtstreeks kunnen inleveren bij de betrokken commissaris.'

Welke veranderingen heeft u meegemaakt in Europa op het gebied van drinkwater? Welke is wat u betreft de meest positieve? Waar moet Brussel zich wat u betreft de komende jaren vooral op focussen?

Jonker: 'Er is in Europa de afgelopen decennia veel bereikt op het gebied van waterkwaliteit. Kijk naar de Rijn en de Maas: die zijn echt schoner dan in de jaren 70 van de vorige eeuw. Waar wij als Nederland op moeten letten, is dat we niet achteroverleunen. We blijven het afvoerputje van West-Europa en in dat kader hebben wij een groot belang bij strengere Europese regels. Ik snap ook helemaal niets van het Nederlandse besluit om geen nationale koppen meer op regelgeving uit Brussel te zetten: juist door het goede voorbeeld te geven ben je geloofwaardig als je pleit voor hogere eisen voor de waterkwaliteit!'

'Van 2001 tot 2007 hebben we via EurEau een continu gevecht gehad om de Commissie te weerhouden van aanbestedingen in de drinkwatersector. Dat is een soort veelkop-pige draak, die steeds weer tot leven komt, vanuit verschillende hoeken. Dat dossier zullen we ook de komende jaren goed in de gaten moeten houden.'

Piet Jonker: 'Niet achterover leunen.'

Kees van Rooijen, LTO Nederland

‘Schepje bovenop aanpak gewasbestrijdingsmiddelen’

Voor de drinkwatersector is het van groot belang om de kwaliteit van ons grond- en oppervlaktewater te borgen en te verbeteren. Een belangrijke partner in dit traject is de Nederlandse land- en tuinbouwsector. Kees van Rooijen, beleidsadviseur water bij LTO, geeft zijn visie over verbetering van de waterkwaliteit.

De inzet van de landbouw op dit dossier is de afgelopen jaren gegroeid, maar in grond- en oppervlaktewater zijn nog regelmatig overschrijdingen van de normen voor gewasbeschermingsmiddelen en mest te vinden. Nog onlangs gaf brancheorganisatie LTO Nederland, als één van de ondertekenaars van de Verklaring van Amersfoort, te kennen waterkwaliteit hoog op de agenda te hebben.

Beleidsadviseur water Kees van Rooijen (LTO Nederland) geeft aan op welke wijze de sector invulling wil geven aan de ambitie van verbetering van de waterkwaliteit: ‘Wij zijn verguld met de Verklaring van Amersfoort; we zien dat als een bevestiging van het feit dat we op de goede weg zijn. De boeren en de waterbeheerders werken al langer samen binnen het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) en nu hebben ook de andere stakeholders

zich gecommitteerd aan de gezamenlijke doelen. Er zijn veel parallele belangen bij de stakeholders in de waterwereld. Ook boeren zijn enorm afhankelijk van een goede watervoorziening: water is voor hen een belangrijke productiefactor ‘niet te veel en niet te weinig’. Daardoor zijn zij afhankelijk van de waterbeheerders, maar ook van de beleidsmakers van IenM en EZ. Eigenlijk heeft iedereen iedereen nodig. En daarom is het zo belangrijk dat alle stakeholders

deze adhesiebetuiging aan waterkwaliteit hebben uitgesproken. Nu is het wel zaak om dat enthousiasme te behouden.'

Wat gaat u als LTO concreet doen?

Van Rooijen: 'Met de waterschappen en de betrokken ministeries hebben we maatregelenlijsten samengesteld. De generieke maatregelen, zoals mestgebruiksnormen en het toelatingsbeleid van gewasbescherming, hebben groot effect gehad, maar lopen nu tegen hun grenzen, terwijl de gewenste resultaten nog niet zijn bereikt. We zullen dus meer gebiedsgericht moeten gaan werken en maatwerk leveren. Dat is ook de formule van het DAW: we zoomen in op de specifieke omstandigheden in een regio en op de bedrijfsvoering. Je kunt je voorstellen dat er op zandgrond andere maatregelen nodig zijn dan bij een veenbodem. Het gaat daarbij steeds om de verbinding tussen het water- en het bodemsysteem: je zult het integraal moeten aanvliegen. Dat klinkt eenvoudiger dan het is. Zowel bij de overheid als de onderzoeksinstituten zijn dit van oudsher twee gescheiden werelden: het kost tijd om dat samen te brengen. De wens van Vewin om hier de snelheid in te houden, begrijp ik en onderschrijven wij ook.'

Gewasbeschermingsmiddelen

De waterkwaliteit is de afgelopen decennia verbeterd, maar de laatste jaren stagneert de vooruitgang, bijvoorbeeld op het gebied van gewasbeschermingsmiddelen. *Wat zijn volgens LTO de beste maatregelen om gewasbeschermingsmiddelen in drinkwaterbronnen verder te verminderen?*

Van Rooijen: 'Residuen van gewasbeschermingsmiddelen zijn een hardnekkig probleem. Eerlijk gezegd zijn wij net als Vewin teleurgesteld dat dit nog niet is opgelost. De landbouwsector is hier al 30 jaar mee bezig en wij hadden verwacht dat dit probleem in 2015 wel getackeld zou zijn. De praktijk is weerbarstiger: het generieke beleid is blijkbaar niet genoeg om alle problemen op te lossen. Er zal een schepje bovenop moeten.'

'Schoner, groener, beter'

Hij vervolgt: 'Ook hier staan wij dus een meer specifiek beleid voor: dat heeft geleid tot een gezamenlijk programma 'Schoner, groener, beter'. Doel: vóór 2021 verminderen wij de vermijdbare emissies met 80%. Het actieplan biedt een overzicht van acties

en maatregelen om de emissies te verminderen, de middelen te vergroenen en de teeltsystemen te optimaliseren.'

'Onze sector beseft ten volle dat de maatschappij op dit vlak actie van ons verwacht. De eisen voor onze 'licence to produce' zullen de komende jaren steeds strenger worden: voor knoeiers is geen plaats in de keten. De kennis is er, we zijn het eens over de oplossingsrichtingen, de houding is omgeslagen, het gedrag gaat de goede kant op. Ik heb het volste vertrouwen dat we dit voor elkaar krijgen vóór 2027.'

Nitraatproblematiek

De Europese Nitraatrichtlijn is voor de drinkwatersector belangrijk ter bescherming van het grondwater. *Hoe kijkt LTO tegen deze richtlijn aan? Hoe kunnen de knelpunten in drinkwaterbronnen volgens LTO het beste aangepakt worden?*

Van Rooijen: 'Nederland legt de Nitraatrichtlijn rigide uit, door het gehele land als nitraatgevoelig te bestempelen. Wij zijn het daar niet mee eens, omdat er grote lokale en regionale verschillen zijn. Ook is er veel discussie over het meetprotocol, maar uit de KRW-monitoring blijkt dat inmiddels veel grondwaterlichamen als geheel voldoen aan het maximum van 50 mg/l nitraat. Dit moet ook wel, want de mestgebruiksnormen zijn sterk teruggebracht. Wij begrijpen overigens wel dat deze bevinding lokaal bij een waterwinning geen zekerheid biedt aan een drinkwaterbedrijf.'

'Tegelijkertijd toont een recent onderzoek van het RIVM en het Landbouw Economisch Instituut bij 300 intensieve melkveehouderijbedrijven aan dat zij in alle gevallen voldoen aan de nitraatnorm, behalve in het löss-gebied in Limburg. Hoewel er dus nog knelpunten zijn, zien wij dus een positieve trend: als het deze bedrijven lukt hun emissie naar het grondwater terug te dringen, lukt het uiteindelijk iedereen.'

Europese subsidies

Via het Europese Plattelandsontwikkelingsbeleid (POP3) zijn tientallen miljoenen euro's per jaar beschikbaar voor boeren die watermaatregelen nemen. *Wordt hierbij ook ingezet op waterkwaliteitsmaatregelen die bijdragen aan bovenstaande issues?*

Van Rooijen: 'Zeker: binnen het DAW kun-

nen wij met ingang van 2014 dat Brusselse geld gebruiken voor watermaatregelen. De waterschappen hebben zich bereid verklaard voor de co-financiering te zorgen. Probleem daarbij is wel dat het loket voor het aanvragen van subsidies bij de provincies niet 'open' is, doordat de uitvoeringsverordening nog niet is vastgesteld. We hopen dat dit probleem snel is opgelost.'

Wat verwacht LTO van de drinkwatersector, om samen te kunnen toewerken naar verbetering van de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater?

Van Rooijen: 'Met de waterschappen hebben we een projectaanpak die begint met gebiedsbijeenkomsten met algemene informatie, en daarna huiskamergesprekken en individuele keukentafelgesprekken om afspraken 'smart' te maken. Die aanpak zouden de drinkwaterbedrijven rondom drinkwaterbeschermingsgebieden ook kunnen toepassen. Er zijn binnen het DAW volop kansen om samen en met gesloten beurzen doelen te bereiken, bijvoorbeeld door werk met werk te maken. Daarnaast kan een drinkwaterbedrijf ook co-financiering leveren voor het Brusselse budget. Boeren, waterschappen en drinkwaterbedrijven hebben elkaar nodig, maar hebben elkaar ook veel te bieden: zoek elkaar op en leer elkaar kennen, daar begint het vaak mee!'

'Met zoveel kansen wil LTO Nederland voorkomen dat er onnodig ruis op de lijn komt. In dat kader kan het helpen als de drinkwaterbedrijven ruimhartiger omgaan met de schadevergoedingen bij ondiepe waterwinningen in zandbodems. Er wordt al lang gewerkt met verouderde modellen voor de vergoeding, terwijl iedereen weet dat de bedragen te laag zijn. Helaas duurt het erg lang voor een nieuw systeem is ontwikkeld. De belofte van de drinkwaterbedrijven om straks met terugwerkende kracht die hogere vergoedingen uit te keren, zou bij de boeren veel goodwill kweken.'

Samen

'We zitten in Nederland allemaal op een kleine postzegel, dicht op elkaar. Je kunt de problemen hier niet over de schutting gooien. We zijn samen verantwoordelijk voor het water/bodemsysteem en we zullen dus samen goed rentmeesterschap moeten tonen door elkaar te helpen, met denkvermogen, mankracht en materiële of financiële middelen. Want samenwerken doe je samen.'

Uitwerking burgerinitiatief Right2Water

Er is verschil tussen 'benchmarking' en 'transparantie'

Naar aanleiding van het burgerinitiatief Right2Water wil de Europese Commissie meer aandacht geven aan informatievoorziening en transparantie binnen de drinkwatersector. Met het doel – een meer structurele dialoog tussen stakeholders – is de drinkwatersector het eens. Maar het middel...

De Europese Commissie grijpt het burgerinitiatief aan om zich te richten op informatievoorziening en transparantie binnen de drinkwatersector. Als argument geeft men aan de 'transparantie en verantwoordelijkheidszin van leveranciers van waterdiensten te willen verbeteren, door burgers toegang te verlenen tot vergelijkbare gegevens over de voornaamste indicatoren inzake economie, techniek en kwaliteit van de waterbedrijven'.

De Commissie ziet hierbij mogelijkheden om lidstaten te helpen bij het bepalen welk type informatie nodig is om in de hele EU een vergelijkbare informatievoorziening tot stand te brengen. De Commissie wil een meer structurele dialoog tussen stakeholders tot stand brengen en samenwerken met bestaande initiatieven (zoals bijvoorbeeld de EBC of European Benchmarking Co-operation¹) om een uitgebreider pakket indicatoren en benchmarks voor waterdiensten aan te bieden.

In de herfst van 2014 heeft een eerste stakeholder-dialoog plaatsgevonden, met als focus: benchmarking. Voor oktober 2015 is een tweede stakeholder-dialoog gepland, die focust op transparantie.

Wat is 'transparantie'?

Tijdens de eerste sessie gaven de deelnemers (waaronder CEEP en EurEau) aan dat er een verschil is tussen benchmarking en transparantie. Benchmarking is vooral bedoeld om van elkaar te leren en te komen tot verbeteringen en optimalisatie. Dit gaat een stap verder dan inzicht geven in

de eigen processen en prestaties. Ook is duidelijk gemaakt dat benchmarking slechts bruikbaar is, als op vrijwillige basis soortgelijke bedrijven/organisaties met elkaar vergeleken worden. Dit is binnen Europa onmogelijk met dezelfde meetlat te doen, omdat de nationale verschillen qua structuur, governance, organisatie en schaal te groot zijn. Tijdens de eerste sessie bleek dat de Commissie een duidelijker beeld moet krijgen over wat transparantie concreet inhoudt en hoe dat te bereiken.

Subsidiariteitsbeginsel

Het is aan de lidstaten zelf om hun waterdiensten vorm te geven (subsidiariteit). Vewin is geen voorstander van inmenging door de Commissie, of van EU-richtlijnen rondom benchmarking en transparantie in de drinkwatersector. De Nederlandse drinkwatersector is tenslotte al zeer transparant. Wel kan de kennis en kunde op het gebied van transparantie en benchmarking worden gedeeld. Zo kunnen Vewin-publicaties, zoals Kernegevens drinkwater, dienen als inspiratie voor andere landen. Ook kan de EBC fungeren als best practice voor vrijwillige benchmarking.

Europees Parlement

Behalve de Commissie is ook het Europees Parlement volop bezig met het burgerinitiatief. Zo is op 8 september jl. in Straatsburg plenair gestemd over het 'own initiative-rapport', voorbereid door de Ierse Europarlementariër Lynn Boylan.

Het rapport – dat overigens geen wetgevende status heeft – is voorbereid in de Commissie ENVI (Milieubeheer,

¹ Meer informatie: www.waterbenchmark.org

Volksgezondheid en Voedselveiligheid) van het Europees Parlement. De resolutie roept de Europese Commissie op tot meer actie en ambitie op het vlak van toegang tot water en sanitaire voorzieningen, zowel binnen als buiten Europa. De resolutie benadrukt het speciale karakter van drinkwater ('drinkwater is niet zomaar een gewoon product') en benadrukt dat het een eerste levensbehoefte betreft. Daarom wordt ook opgeroepen om water buiten handelsverdragen (zoals TTIP) en, bij een toekomstige herziening, buiten de concessierichtlijn te houden.

De aangenomen resolutie focust ook sterk op sociale aspecten. Zo worden lidstaten onder andere opgeroepen om maatregelen te nemen om afsluiting van drinkwater te voorkomen en wordt er opgeroepen een waterombudsman aan te stellen.

Alternatieve resolutie EVP

De resolutie haalde het met een nipte meerderheid. Een aantal fracties van het Europees Parlement, waaronder de Europese Volkspartij (EVP), zijn het echter niet eens met het rapport. Daarom werd tijdens de plenaire behandeling op 8 september een alternatieve resolutie ingediend, die echter geen meerderheid behaalde.

Europarlementariër Annie Schreijer (CDA/EVP) over de achtergronden van de alternatieve resolutie: 'Het Europees burgerinitiatief met betrekking tot het recht op water vroeg terecht onze aandacht voor toegang tot veilig drinkwater en sanitatie als mensenrecht in de Europese Unie. Het is duidelijk dat de watervoorziening van dusdanig elementair belang geacht wordt, dat bij de uitvoering van waterdiensten het publiek belang effectief geborgd moet worden.'

'Het Boylan-rapport deed volgens ons geen recht aan de zorgen van de Europese burgers. Het is meer een eenzijdig pamflet voor staatsdenken, nationalisering en vergeementelijking, dat bovendien interne tegenstrijdigheden vertoonde. Dit terwijl het publieke belang ook geborgd kan worden op de wijze van publieke eigendom van waterbedrijven met een privaatrechtelijke rechtsvorm, zoals in Nederland het geval is.'

'Voor het CDA en de EVP was hier bovendien de subsidiariteit in het geding: het Europees Parlement moet niet proberen eenheidsbeleid op het gebied van de vorm van watervoorziening op te dringen aan zeer diverse lidstaten. Wij hebben daarom in een alternatieve resolutie gepleit voor opname van het mensenrecht op water in het Handvest van de Grondrechten, voor de invoering van sociaal waterbeleid voor armen en zwakke burgers in alle lidstaten en de verplichting tot borging van het publiek belang. Vóór het recht op drinkwater en sanitatie, maar mét behoud van beleidsvrijheid voor de lidstaten.'

Annie Schreijer

Waterstelling

'Het is essentieel dat er een bronaanpak komt voor medicijnresten'

In deze rubriek leggen wij steeds een stelling voor aan drie personen die op de een of andere manier te maken hebben met water en het onderwerp van de stelling.

Carla Dik-Faber
woordvoerder Water, Tweede
Kamerfractie ChristenUnie

'De ChristenUnie wil dat de hoeveelheid geneesmiddelen die via het riool in ons water terecht komt, snel wordt teruggedrongen. Ook het ontwerp voor het tweede Nationale Waterplan erkent dat dit hard nodig is. Het kost veel geld om medicijnresten uit het water te halen, maar vanuit het oogpunt van milieu en gezondheid hebben we geen andere keus. Een aanpak bij de bron is het beste.

Het is tijd voor concrete maatregelen, waarbij we de hele waterketen onder de loep moeten nemen, te beginnen bij de 'vervuilingsbron'. Een groot deel komt op een beperkt aantal locaties in het afvalwater: bij ziekenhuizen en zorginstellingen. Zuiveringsmaatregelen die we hier nemen, hebben de grootste impact, waardoor ze ook kostenefficiënt zijn.

Het voorkómen van medicijnresten in het water is een gezamenlijke verantwoordelijkheid en daarom is het nodig dat alle partijen in de waterketen hierover tot een akkoord komen. Het gaat dan niet alleen om de zorginstellingen. Apotheken en de VNG moeten afspraken maken over een laagdrempelige inzameling van geneesmiddelen. Waterschappen en drinkwaterbedrijven moeten afspraken maken over maatregelen bij waterzuiveringsinstallaties. De geneesmiddelenindustrie moet breed onderzoek financieren naar de effecten van geneesmiddelen op het milieu en daar rekening mee houden bij de ontwikkeling van medicijnen.

Er zijn ook duidelijke normen nodig voor stoffen in het grond- en oppervlaktewater. Het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water (Bkmw) bevat echter alleen signaleringswaarden. Ik vraag mij af of dit voldoende is. We zien nu al dat maatregelen die genomen moeten worden, niet altijd worden uitgevoerd. Ze worden opgenomen in gebiedsdossiers, waarvoor verschillende partijen verantwoordelijk zijn. Omdat dit geen spijkerharde afspraken betreft, blijkt opname in zo'n dossier nog geen garantie voor uitvoering.

Ook vanuit woningen komen medicijnresten via het riool in het water terecht. Het zuiveren van water bij de bron is daardoor niet altijd haalbaar. Wel zie ik kansen voor specifieke groepen patiënten die veel medicijnen gebruiken. Het zou wel eens rendabel kunnen zijn om hier maatregelen te nemen die vergelijkbaar zijn met het ophalen van urine van zwangere vrouwen bij het project 'Moeders voor Moeders'.

Natuurlijk, we kunnen niet alles dichtregelen en maatwerk blijft nodig. Maar we moeten er wel voor zorgen dat de urgentie die schoon water heeft, door alle betrokkenen wordt gevoeld. De grootste uitdaging is te komen met praktische oplossingen. Slagen we daar niet in, dan worden de kosten voor de samenleving en de gevolgen voor het milieu uiteindelijk alleen maar groter.'

'Voorkomen is beter dan genezen. Dat geldt in de zorg, maar ook voor geneesmiddelrestanten in het milieu. Resten die niet in het afvalwater terecht komen, hoeven er ook niet uitgehaald te worden. Alle partijen in de keten kunnen hieraan bijdragen.

De geneesmiddelfabrikanten richten zich met andere partijen op het zoveel mogelijk voorkomen van geneesmiddelrestanten in het milieu. Bijvoorbeeld door te stimuleren dat patiënten de gepaste hoeveelheid geneesmiddelen meekrijgen, het aanpakken van verspilling, gepast medicijngebruik in de laatste levensfase, het verbeteren van therapietrouw en het optimaal gebruiken van geneesmiddelen via een VWS-project dat dit stimuleert.

In samenwerking met onder meer EurEau, de Europese vereniging van drinkwater- en afvalwaterzuiveringsbedrijven, benadrukt onze branche dat geneesmiddelen niet door het toilet moeten worden gespoeld. Verder blijven we erop wijzen dat overgebleven geneesmiddelen moeten worden teruggebracht naar de apotheek. Tevens wordt onderzocht hoe bij de apotheek ingeleverde geneesmiddelen weer kunnen worden meegegeven aan andere patiënten. Ook kijken wij tijdens de hele levensloop van geneesmiddelen naar effecten op het milieu en ontwikkelen wij maatregelen om die effecten te minimaliseren. Hiertoe zet de sector het project Eco Pharmaco Stewardship in. Dit voorziet in een aanpak op maat die milieuzorgen adresseert en tegelijkertijd de toegankelijkheid van geneesmiddelen voor patiënten borgt. Een onderdeel hiervan is een continue milieurisicoanalyse, ook nadat het geneesmiddel al op de markt is.

Door goede praktijkvoorbeelden te delen, willen de geneesmiddelfabrikanten een nog betere zuivering van afvalwater bereiken. Milieu-informatie wordt ook steeds beter beschikbaar. Voor alle nieuwe geneesmiddelen wordt al een milieubeoordeling uitgevoerd. Voor oudere geneesmiddelen loopt onder de vlag van de Europese Commissie een onderzoeksprogramma om methoden te ontwikkelen om te bepalen welke oudere geneesmiddelen prioriteit moeten hebben. Tenslotte investeren we in 'Green Pharmacy', de ontwikkeling van 'groenere' geneesmiddelen en productiemethoden. Met andere partijen geeft de geneesmiddelensector dus al invulling aan een bronaanpak. Wij zetten dat graag samen voort.'

Armand Voorschuur
senior beleidsadviseur Nefarma

Walter van der Meer
directeur Oasen, voorzitter Vewin-
stuurgroep Waterkwaliteit

'Als drinkwaterbedrijf zorgen we er altijd voor dat het drinkwater schoon blijft, ongeacht de kwaliteit van de bron. Er zijn steeds betere technieken om water te zuiveren. Zo doet Oasen onderzoek naar volstrooms membraanfiltratie, waarmee we grondwater uit het Groene Hart zuiveren tot drinkwater. Wij zien dat onze westelijk gelegen waterwinningen de komende jaren door klimaatverandering en zeespiegelstijging steeds zouter zullen worden. De membraan-techniek stelt ons in staat om goed voorbereid te zijn op deze toekomst, omdat we daarmee naast zoutverwijdering ook de best mogelijke watersamenstelling kunnen realiseren.

Het ligt ons enorm na aan het hart om het watersysteem schoon te houden. Wat er niet in zit, hoeft je er immers ook niet uit te halen. Alle stoffen die je met membraanfiltratie uit het water haalt, komen in de concentraatstroom terecht. Die stroom wordt afgevoerd naar de afvalwaterzuivering, waardoor je het probleem niet oplost, maar verplaatst. Het water in Nederland wordt voor vele doeleinden gebruikt. Andere sectoren hebben er dus eveneens baat bij dat het water zo schoon mogelijk blijft: denk aan de land- en tuinbouw, veeteelt en visserij. Daarom horen resten van medicijnen simpelweg niet thuis in het milieu.

Met de toenemende vergrijzing voorzien we als risico dat er meer medicijnresten in het milieu terecht gaan komen. Daarom heeft de watersector het gezamenlijk 'Plan van aanpak geneesmiddelen in de waterketen' aangeboden aan het ministerie van Infrastructuur en Milieu. Het plan bevat drie sporen, waar bronaanpak er een van is. Alleen als de watersector, de zorgsector, de farmaceutische industrie en de verschillende overheden de handen ineenslaan, kunnen we ervoor zorgen dat het Nederlandse water van goede kwaliteit blijft. Hoe goed onze zuiverings-techniek straks ook is, ik kan het alleen maar eens zijn met de stelling dat een bronaanpak essentieel is voor medicijnresten. Voorkomen is immers beter dan genezen.'

Invoeringsregeling Omgevingswet

‘Besturen op lokaal niveau wordt weer leuk’

Eind 2014 is Co Verdaas aangesteld als bestuurlijk verkenner voor de implementatie van de Omgevingswet. Onder zijn leiding is toegewerkt naar een akkoord waarin het rijk, de VNG, het IPO en de UvW afspraken hebben gemaakt over de invoering van de Omgevingswet. Verdaas is vrijwel zijn hele carrière betrokken bij dit onderwerp: hoe ziet hij deze laatste fase?

Het bestuursakkoord over de Omgevingswet is op 1 juli jl. ondertekend door de stakeholders en heeft als doel om de gezamenlijke koers te bepalen. Hierdoor kan de wet op een goede manier worden gebruikt vanaf het moment dat die in werking treedt, naar verwachting in 2018.

Wat gaat er veranderen door de Omgevingswet?
Verdaas: ‘Er is een enorme stelselherziening, maar in grote lijnen komt het neer op meer decentrale beslissingsruimte aan de voorkant bij afwegingen van ruimtelijke aard, gecombineerd met een integrale afweging van alle betrokken belangen.

Randvoorwaarden daarbij zijn transparante en volledige informatievoorziening, en een andere rol voor de decentrale overheden: proactief, meedenkend, ondernemend.’

Begeleiding bij invoering van de wet

Door grotere keuzevrijheid op lokaal niveau kan met de Omgevingswet beter worden ingespeeld op de behoeften van initiatiefnemers en belanghebbenden. Hiervoor is niet alleen een goede wet nodig, maar moeten alle partijen hun werkwijze aanpassen aan de bedoelingen van de wet. Om maatwerk te kunnen leveren nemen alle partijen (rijk, VNG, IPO en UvW) actie voor de on-

dersteuning van dit overgangsproces voor hun eigen achterban. Een gezamenlijke ‘Programmaraad implementatie’ coördineert de samenhang tussen de ondersteuning. Nooit eerder is er zo’n participatief wetgevingstraject gevoerd, waarbij in de uiteindelijke wet wordt geleerd van de ervaringen uit de praktijk, aldus Verdaas.

‘De echte winst van deze wet ligt erin dat een decentrale overheid straks één indicatieve omgevingsvisie en één omgevingsplan opstelt. Dat is een enorm verschil met de huidige situatie, waarin voor sommige gebieden wel tientallen plannen kunnen

bestaan. Voor partijen met een sectoraal belang kan dat bedreigend zijn. De wet dwingt immers niet af dat voor een bepaald belang wordt gekozen, alleen dat een belang wordt meegenomen in de politieke afweging. Maar ik geef je op een briefje dat juist een breed gedragen belang, zoals het drinkwaterbelang, uiteindelijk beter af is. Niemand zal het bij een integrale afweging in zijn hoofd halen om te zeggen: 'Och, dat drinkwaterbelang, dat doen we even een onsje minder'. Daar kom je door de toegenomen transparantie ook niet mee weg als bestuurder. Belangen die zelf niet kunnen praten, komen door de integrale afweging op het juiste moment aan de voorzijde al aan de orde, al dan niet aangekaart door onvermoede ambassadeurs, zoals omwonenden of andere betrokkenen. In die zin is de nieuwe Omgevingswet een emancipatieproces voor de burgers, een zegen voor de democratie. En voor bestuurders ontstaat meer flexibiliteit: deze wet maakt besturen op lokaal niveau weer leuk!

Verdaas vervolgt: 'Om de gewenste mate van transparantie te bereiken moet op termijn alle betrokken informatie voor iedereen op dezelfde manier ontsloten zijn, via basisregistraties en informatiehuizen. Dat geeft de samenleving enorme positieve krachten voor inspraak en participatie. De drinkwatersector krijgt er straks gratis tienduizenden belangenbehartigers bij, die mee gaan kijken met wat de overheid doet. In die zin is dit ook een zeer moderne wet, die goed aansluit bij de ontwikkelingen in de samenleving.'

Wat zijn de belangrijkste volgende stappen op weg naar een goed functionerende Omgevingswet? Zijn er valkuilen waar de stakeholders op moeten letten?

Verdaas: 'Vooropgesteld: het is formidabel dat de wet er nu ligt, dat had ik een paar jaar geleden niet durven dromen. Maar het succes van de wet wordt straks bepaald in het werkveld. Alle stakeholders – provincies en gemeenten voorop – zullen moeten wennen aan een nieuwe manier van werken. En dat zal nog wat tijd nodig hebben. Daarbij moeten we nu eerst de 26 wetten en uitvoeringsregelingen terugbrengen tot vier AMvB's. Daar zal het maatschappelijk debat zich de komende tijd op richten.'

Amendement Van Veldhoven

Het voorstel voor de Omgevingswet is op 1 juli met grote meerderheid aangenomen door de Tweede Kamer. Daarbij is onder andere een amendement Van Veldhoven/De Vries aangenomen, dat overheden bij het uitoefenen van hun taken en bevoegdheden verplicht rekening te houden met het nationale belang van duurzame bescherming van de openbare drinkwatervoorziening.

Hoe zal het drinkwaterbelang volgens u verder worden ingebed in de regelgeving?

Verdaas: 'De kaderwet is aangenomen; op het ministerie van IenM wordt nu gewerkt aan de materiële invulling, in de vorm van de AMvB's, de algemene maatregelen van bestuur. Binnenkort zullen alle stakeholders, waaronder de drinkwatersector, in een consultatieronde daar hun visie op kunnen geven. En ook de Tweede Kamer kijkt natuurlijk mee. Daarbij is het belangrijk te realiseren dat de Omgevingswet zelf nu wel een passage bevat over het nationale belang van de drinkwatervoorziening, maar dat dat dus nog wel 'in het echt' geregeld moet worden.'

Hoe denkt u dat het amendement Van Veldhoven/De Vries zal doorwerken in het spel tussen provincie, gemeente en drinkwaterbedrijven? Wat verwacht u in dit dossier nog van de drinkwaterbedrijven?

Verdaas: 'Volgens mij is iedereen het erover eens dat de drinkwatervoorziening een groot nationaal belang is. Ik zie het amendement als een bevestiging daarvan. Het is al geborgd door een Europese richtlijn, dus nog een keer opnemen in een wet vind ik

'EEN ZEGEN VOOR DE DEMOCRATIE'

eigenlijk niet nodig. Volgens mij kan de sector ervan uitgaan dat het drinkwaterbelang breed wordt erkend en goed is geborgd. Ik zou zeggen: 'Ontleen daar vertrouwen aan en ga vanuit dat zelfbewustzijn aan de slag met de Omgevingswet.'

'Ik denk dat het nationale belang dat de drinkwatervoorziening is, bij uitstek geschikt is om als voorbeeld te dienen van de nieuwe manier van denken en werken binnen de Omgevingswet. De sector zou haar belang aan de voorzijde van het proces op tafel kunnen leggen om te zien op welke manier het – eventueel door een andere partij – kan worden behartigd en misschien zelfs beter kan worden beschermd. Durf te delen. Dat kan alleen als je vanaf het begin van een proces met elkaar in gesprek bent en het vergt bovendien van alle betrokkenen een open en proactieve houding. Stakeholders moeten gezamenlijk op zoek naar kansen, in plaats van bedreigingen. Uit mijn praktijk als gedeputeerde in Gelderland heb ik legio voorbeelden van deze manier van werken, bijvoorbeeld op het gebied van monumentenzorg of natuurbeheer. Wat dat betreft kan de Omgevingswet ons nog veel moois brengen.'

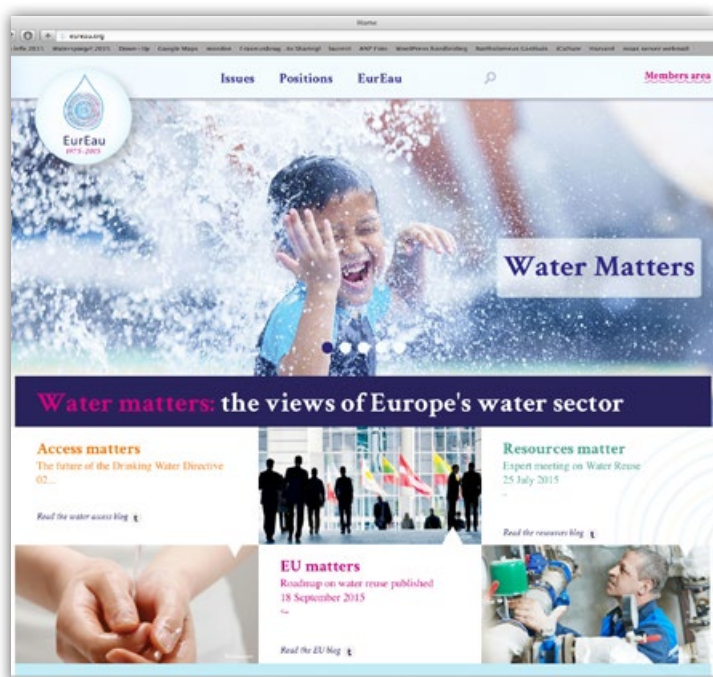
Co Verdaas: 'Drinkwaterbelang is beter af in Omgevingswet'.

Conferentie EurEau, CEEP en Aqua Publica Europea

Gezamenlijke visie vernieuwde Drinkwaterrichtlijn

Van 5 tot 7 oktober komen de drie commissies van EurEau, de Europese koepel van drinkwaterproducenten en waterzuiveringsbedrijven, gezamenlijk bijeen in Milaan voor hun periodieke overleg. Maar er gebeurt meer...

Naast de afzonderlijke EurEau-commissievergaderingen zal er een technische werksessie worden gewijd aan de herziening van de Drinkwaterrichtlijn. Begin 2015 is de Europese Commissie gestart met een traject van review en revision van de bestaande Drinkwaterrichtlijn. De review maakt onderdeel uit van het REFIT programma (Regulatory Fitness and Performance Programme) van de Commissie.

EurEau organiseert deze speciale technische bijeenkomst in Milaan in samenwerking met CEEP (de koepelorganisatie van publieke werkgevers, waar Vewin lid van is) en Aqua Publica Europea (APE), de Europese vereniging voor publieke waterbedrijven.

Herziening Drinkwaterrichtlijn

Plaatsvervangend directeur van Vewin, Arjen Frentz, is sinds 8 mei van dit jaar voorzitter van de commissie Drinkwater van EurEau, de belangenorganisatie voor drinkwater- en afvalwater uit 27 EU-landen. Hij zal tijdens deze werksessie aan de andere gesprekspartners de EurEau-visie op de herziening van de Drinkwaterrichtlijn presenteren, waaraan ook Vewin actief heeft meegewerkt. Zo zet Vewin in op het opnemen van een verwijzing naar de KRW in de herziene Drinkwaterrichtlijn. Ook wil de Nederlandse drinkwatersector een Europese benadering in de Drinkwaterrichtlijn voor wat betreft materialen en chemicaliën die in contact komen met drinkwater.

Herziening KRW

Een tweede gezamenlijke vergadersessie van de drie commissies is gericht op de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de herziening die voor 2019 op het programma staat. De voornaamste inzet van Vewin voor de herziening van de KRW is:

- behoud van de KRW-doelen, dus geen verlaging;
- betere integratie met andere beleidsterreinen: nitraat, pesticiden, chemische stoffen;
- milieukwaliteitsnormen voor medicijnen en onbekende stoffen;
- betere implementatie van artikel 7.3 van de KRW: water bestemd voor drinkwater.

Briefadvies Adviescommissie Water

‘Betere waterkwaliteit is gezamenlijke opgave’

Afgelopen zomer heeft de Adviescommissie Water op verzoek van de minister van IenM een briefadvies opgesteld over waterkwaliteit. Het is de bedoeling van het ministerie om met de bouwstenen uit dit advies de nationale ambitie op het gebied van waterkwaliteit nader in te vullen.

De Adviescommissie Water adviseert de minister van Infrastructuur en Milieu, gevraagd en ongevraagd. De Adviescommissie Water (AcW) bestaat uit Hans van der Vlist (voorzitter), Ineke Bakker, Hans Bressers, Lieve Declercq, Koos van Oord, Henk Jan Overbeek, Sybe Schaap en Harry van Waveren, en vergadert vijf keer per jaar.

Bij de voorbereiding van adviezen kan de commissie zich laten bijstaan door externe deskundigen. Ook kunnen desgewenst hoorzittingen worden gehouden over beleidsuitvoering en ontwikkelingen op het gebied van waterbeheer.

Elk jaar wordt een werkprogramma opgesteld, maar de uiteindelijke keuze van adviesonderwerpen hangt af van actuele ontwikkelingen en beleidsvragen. De commissie volgt de ontwikkelingen op de terreinen waarover zij eerder advies heeft uitgebracht en onderneemt, wanneer daar aanleiding toe is, vervolgacties.

Gezamenlijke opgave

Op hoofdlijnen constateert de commissie in haar briefadvies van 15 juni jl. dat, om verbetering in de waterkwaliteit tot stand te brengen, er een gezamenlijke opgave ligt voor het rijk, waterbeheerders, bedrijfsleven, drinkwaterbedrijven en burgers.

De AcW geeft het belang aan van een gezamenlijke aanpak in de hele keten; van de ontwikkeling en productie van stoffen, via het gebruik tot aan de afvalfase. Voor geneesmiddelen krijgt een dergelijke ketenaanpak vorm. Voor andere problemen is dat ook nodig om te kunnen bepalen waar in de keten de meest effectieve maatregelen genomen kunnen worden.

Daarnaast zijn drie zaken voor de drinkwatervoorziening belangrijk voor het oplossen van de opgaven:

- handhaving;
 - duidelijkheid over de taakinfilling van de overheden (met name wat betreft het grondwaterbeheer);
 - concrete invulling van de zorgplicht voor alle bestuursorganen.
- Om daadwerkelijk voortgang te boeken, moeten partijen het eens worden over urgentie en taakverdeling.

Daarvoor is een gezamenlijke nationale aanpak nodig, die volgens de AcW ook meer regie vanuit het ministerie vereist. In haar eindadvies later dit jaar zal de AcW nader ingaan op de te volgen strategie.

Achterspiegel

Verziltting

Verziltting kan optreden in grond- en oppervlaktewater, de bronnen voor ons drinkwater. Verziltting van grondwater kan worden voorkomen door te zorgen voor voldoende aanvoer van zoet oppervlaktewater. Oppervlaktewater kan onder andere verzilt raken door stijging van de zeespiegel als gevolg van klimaatverandering en lozingen.

Onderzoek door Deltares rondom klimaatverandering en ingrepen in het watersysteem toont aan dat significante effecten zijn te verwachten voor de verziltting van innamepunten. De Tweede Kamer heeft een motie van Jaco Geurts (CDA) aangenomen over het tegengaan van verziltting van innamepunten voor drinkwater aan de Lek, de Noord, de Nieuwe Maas, het Amsterdam-Rijnkanaal en het Lekkanaal. Met deze motie vraagt de Kamer het kabinet om de voorspelde verziltting boven de wettelijke norm van 150 mg/l te voorkomen, bijvoorbeeld door een optimale waterverdeling met behulp van onder andere stuwen en sluizen.